ATEITIS

mėnesinis moksleivių laikraštis

Rugpiūčio - Rugsėjo mėn. 1921 m.

Nr. 8 — 9.

P. Galaunė. 1919 m.

TURINYS.

L. K. M. Ateitininkų Centro Taryba. L. K. M. Ateitininkų Organizacijos kuopoms . . . . 193 p.
I. Vingius. Raitelis (eilės) . . . . . 194 p.
Žvainys. Atsimenu (eilės) . . . . . 195 p.
Dasaitis. Debesėliai, dangaus klaidunėliai . . . . 196 p.
Škėvonis. Vasaros vakaras . . . . . 197 p.
Liūdėsio. Atsimenu Tave . . . . . 199 p.
St. Tautietis. „Amžiną atilsį!“ . . . . . 200 p.
Sermėgis. L. K. M. Ateitininkų Konferencija 6—8 d. Rugpiūčio Kaune . . . . . 201 p.
A. Vingutis. Jausminė religija . . . . . 207 p.
Z. Katalikų Bažnyčios mokslo nesimainomumas ir jos prie įvairių laikų prisitaikymo galė . . . 213 p.
Pasaulėžiūros problemos . . . . . 219 p.
Iš Bichlmair'o Pr. D. Tiesa, jus išvaduos . . . . 225 p.
Pasaulinės krikščioniškų jaunimo organizacijų Sąjungos statistika . . . . . 228 p.
Sportas: Linkuvos Dėdė. Rūpinkimės Kūno kultūra 231 p.
Knygos ir žurnalai. . . . . 232 p.
Mūsų gyvenimas: Vilkaviškis, Šakiai, Alytus, I-oji Dzūkų Moksleivių Ateitininkų kuopelė, Kupiškis, Plungė, Šiauliai, Naumiestis (Šakių ap.) Kaunas, Prienai . . . . . 234 p.
Redakcijos atsakai . . . . . 240 p.
Aukos . . . . . 240 p.
Arvede Barine. Šv. Pranas Asižietis (priedas prie „Ateities“ 1—3 Nr.).

Nr. 8—9

ATEITIS

RUGPIŪČIO—RUGSĖJO

1921 m.

L. K. M. Ateitininkų Organizacijos kuopoms.

Ateitininkų Organizacija jau pragyveno dešimts metų. Per šitą dešimtį ji daug nuveikė ir daug pasimokė, prityrė. Tuo prityrimu, ta praeičia dabar mes galim pasinaudoti. kad tiksliau nustačius savo darbą ateity. Taigi kad tas mūsų darbas būtų sekmingesnis norim mesti keletas minčių.

Kad galėtume savo idealo: Viską atnaujinti Kristuje, prisiartinti, mums reikia trijų dalykų: augti protiniai, doriniai ir fiziniai. Daugelyje kuopų pastebima lavinantis tik vienoj ar kitoj kripty, visai aplėidžiant kitas srytis, o tai visai negeistinas dalykas.

Privalome lavinti protą, kad galėtume savo proto gale apimti visa, kiek leidžia jo rybos. Mokslingumas turi lydėti kiekvieną mūsų žingsnį, kad nieks negalėtų mums prikišti fanatizmo, diletantizmo. Mums reikia turėti kiekvienoj mokslo srityje specijalistų, kad visose, kaip gyvenime, taip ir mokslo srityse, galėtume daryti pažangą. Taigi iš ateitininkų turi išaugti žmonių, kurie būtų žinomi savo rimtu mokslingumu. Tas mokslas turės mums padėti giliau suprasti parinktojo Kristaus mokslo vertę ir išvengti tų klaidų, į kurias taip dažnai veda paviršutinumas (diletantizmas) ir nerimtumas.

Gretimai turim augti ir doroje, nes be jos negalėsime tiksliai sunaudoti savo protą. Jei pažvelgsime į dabartinę kultūrą, tai pamatysim, kad ji ne tik kad nesuteikė žmonijai trokštamos laimės, bet dar atėmė ją ir iš tų, kurie nors kiek yra jos turėję, — gyvenimo materializmas jiems užmuše jų tikėjimą. Mokslas tapo panaudotas pasauliui griauti, pav., aūkštoji karo teknika. Taigi matom, kad mokslas be kilnios dvasios veda pasaulį į pražutį. Ateitininkai privalo tat nuo pat jaunų dienų auginti savyje kilnią dvasią, dorą, stengiantis įsigyti gerą būdą, gerus įpročius, gaivinant save gražiomis mintimis ir gerais darbais, padorų gyvenimu,

malda ir t. t. Šitaip beauklėdami save rasim ieškomąja laimę sau ir padėsim kitiems ją atrasti, rodydami jiems tiesos ir doros kelią, kuris vienas teveda į laimę šitame ir aname gyvenime.

Sveikai sielai svarbu turėti ir sveiką kūną. Turėdami liguistą kūną negalėsime išvystyti ir pareikšti savo proto ir valios pajėgas. Sveikas, normalus kūnas daug prisideda prie normalaus dvasios jėgų išplėtimo. Tat privalom daboti ir kūno reikalų, saugoti jojo sveikatą. Neturėdami rankų darbo, turime pasirūpinti rasti darbo savo raumenims: užsiimkim, nedarydami sau iš to tikslo, gimnastika. Kūno darbu mes palaikysim jame lygsvara ir išvengsim tų ligų, kurios randasi pas proto darbininkus.

Draugai-ės! Kad sekmingai vykintume obalsį: „Visa atnaujinti Kristuje“, neužmirškim derinti minėtuosius žmogaus reikalus, teisingai tenkinant kiekvieną jųjų. Tik šiuo keliu eidami prisiartinsime mūsų idealo: Kristaus.

L. K. M. Ateitininkų Organizacijos Centro Taryba.

J. Vingius.

Raitelis.

Nusišveitęs plieno kardą,
Pasbalnojęs žirgą,
Skrieju ten, kur vadas šaukia,
Net akyse mirga.
Ei, pirmyn, pirmyn!
Priešo vyt šalin!..

Pasilik sveika, mergele,
Nebegailestauk.
Aš ne vienas, — mūs jaunųjų
Jojo daug, oi daug!..
Ei, pirmyn, pirmyn!
Priešo vyt šalin!..

Tu, broleli, kad ir jaunas,
Vargo nebijok.
Kolei sveikas gyvas grįšiu,
Mano vieton stok.
Ei, pirmyn, pirmyn!
Priešo vyt šalin!..

Mano žirgas pailsėjęs
Raitos kaip žaltys.
Vargas tam, kur jam krūtinę
Drįsęs atstatys!..
Ei, pirmyn, pirmyn!
Priešo vyt šalin!..

Matos priešų daugel traukia, —
Mūšis bus smarkus!
Draugai, drąsiai! Nugalėsim
Priešus plėšikus!
Ei, pirmyn, pirmyn!
Priešas bėgs šalin!..

. . . . . .

Nusišveitęs plieno kardą,
Pasbalnuojęs žirgą,
Skrieju ten, kur vadas šaukia,
— Net akyse mirga...
Ei, pirmyn, pirmyn!
Priešo vyt šalin!...

7 — I — 1921.

Atsimenu.

Atsimenu... Jau vakarai
Nuraudę skendo tamsumoje.
Tylėjo viskas. Aukštumoje
Nedrąsiai degė žiburiai...
Mes ėjom, ėjom vienu du —
Mane tu kartą paskutinį
Apleidžiant kraštą man gimtinį
Lydėjai paprastu taku.
Žiedai aplinkui mums kvepeno,
Lapeliai bėrė mums rasas...
Švelniai vėjelis tau kedeno
Palaidas žvilgančias kasas.
Akytės tamsios paslaptomis
Man siuntė žvilgsnius iškalbius.
Srovėmis atdūsių karštomis

Sapnus tu reiškei nuostabius.
Mačiau kaip ašarą riedėjo
Ant tavo degančių skruostų,
Ir veltui lūpos vis žadėjo
Garsais svajonių paslėptų
Jautriai, širdingai praskambėti.
Galva jaunutė nekalta,
Kaip gėlė vėtros palenkta,
Tyliai nusviro pailsėti
Ant mano slėgiamos krūtinės...
Šlamėjo medžiai. Pro šakas
Žiūrėjo mėnuo sidabrinis.
Aš tavo spausdamas rankas,
Sudiev tariau ant visados.
— Sudiev, telaimina likimas —
Skambėjo tavo nuliūdimas,
Kaip balsas ilgėsio maldos.
Ir vėl tylu... Tave lydėjo
Lengvučių žingsnių atgarsys,
O man vienam kažka kuždėjo
Lapus kutendamas rytys...

Žvainys.

1920. III. 20.

Debesėliai, dangaus klaidūnėliai...

Debesėliai, dangaus klaidūnėliai, kodėl jus plaukiate ten, kur vėjai galingi jus neša. Pažvelkite! Jus palikote dangaus mėlynėj vasnojantį savo spindulių sparnais mėnulį ir švelnias, kaip svajonė minčių, žvaigždes...

Debesėliai, dangaus klaidūnėliai, kur skrendate, ko ilgitės, ko trokštate?..

Tylėdami plaukiate, verkdami skrendate, gimdami apleidžiate jūros močiutės krūtinę....

Kur galas, kame gi pradžia? Ar klausėte, jus debesėliai, skriejančių saulės spindulių? Gal nereikia jūsų gyvybei žinoti galą ir pradžią? Gal yra vien pradžia, o galas ta pati pradžia. Gal visa buvo, buvo visuomet?..

Aš irgi ne savo.

Jus debesėliai blaško drąsūs vėjų sparnai, mane pasaulio siaubūnai. Jus nors regiate dangaus mėlynėj vasnojantį spindulių sparnais mėnulį ir švelnias, kaip svajonė minčių, žvaigždes...

Aš gi tankiai meldžiuos tamsumoj, kurios neaplanko nė saulės, nė žvaigždžių neklaidūs spinduliai, bet nė mintis neaplanko... Aš klausiau galingų siaubūnų koks tikslas jųjų ir mano. Bet kuomet jie prabilo, aš, kaip vergas baugus, visą girdėjęs, visą pamiršau... Tokia galinga, gili buvo jų kalba. Ir ten kartas už karto, kuomet užmirštų save, staiga lyg suprantu jų amžiną giesmę...

Debesėliai klaidūnėliai, mano kelio nakty būkit greitesni vėjų greitųjų—aš noriu matyti žvaigždes...

Dasaitis.

Vasaros vakaras.

Buvo vasaros vakaras. Saulė jau pasislėpė už debesų, tik raudona pašvaistė tebestovėjo ant dangaus. Medžių lapai sujudėjo švelnaus, liūliuojančio vėjelio supami. Viršūnės, tartum savo galvomis, dairėsi, kas dedasi begestančios saulės spinduliuose. Žemesnės pievų vietos, kloniai, pelkės ir upokšniai apsidengė baltu apsiaustu, kuris juo toliau, juo didinosi, augo, tartum, norėdamas savo rankomis apkabinti šalia stovinčius medžius, krūmus... galop visą žemės paviršių... Šie, nenorėdami į šalto rūko glėbį patekti, lyg kovodami su juo, purtė vis daugiau ir daugiau savo, jau truputį rasotus, lapus.

Dangaus mėlynėje plaukiojo dar truputį rausvi debesėliai. Akiračio pakrašty stovįs miškas darėsi vis kas kart tamsesnis ir tamsesnis. Javuose pasigirdo griežlės ir putpelės vakariniai balsai. Kur-ne-kur ir kurapka sučirkšdavo išbaidyta iš savo vietos. Visų gražiausiai lakštutė, beržyno tankmėje, čiauškėjo, anot dainiaus, atsišliejus ant šakos...

Visa gamta, rodos, lyg klausėsi nutilus to aido, kuris, prasimušęs į erdvę, skrydo toli toli...

Mudu su Juozu leidavos kapyno link. Ėjova per aukštą Šešupės tiltą, iš kur buvo matyti gražus gamtos reginys. Kad juo pasigrožėti, truputį sustojova... Valandėlę tylėjova, Akys mudviejų godžiai visur lakstė, tėmijo, žiūrinėjo... Ir nejutova, kaip mudviejų kolega Matas, prie mudviejų priėjęs, klausia:

— Ko gi taip tyliai stovita?.. gal eisime kapynan?...

Mudu į tai nieko neatsakėva, tik tyliai tyliai žiūrėdami viens antram į akis, laukėva ką Matas toliau pasakys. Mudu džiaugsmas apėmė: širdys mudviejų virte virė; tik ko liežuviai nesake, — akys pasakojo.

— Šiandien toks gražus smagus vakaras, — tęsė toliau Matas, — kad nors ir nenoromis turi būti linksmas, švelnus, kaip tas vėjelis, kuris vos judina išsidraikiusius ant galvos plaukus. . . . . .

. . . . . .

Valandžiukę pakalbėję, jau trise traukėme skubiais žingsniais į gražų, ošiantį kapyną. Buvome linksmi ne del to, kad senai matėmės, ne del to, kad buvome užmezgę stiprius draugiškus ryšius, bet, kad vieną ir tą patį tikslą siekėme, vienam ir tam pačiam darbui buvome atsidavę tarnauti ir dirbti. Dabar kiekvienas gyvenome tokį, jei taip išsireiškiu, draugišką sielos stovį, kokį ne dažnai tetenka patirti...

Išsikalbėjom, išsišnekėjom, bevaikščiodami po kapyną, ką širdys jautė, žinojo, arba norėjo ką tokio išlieti, išpasakoti, kas joms linksma, gera, gražu aistetiška...

Begrįždami iš kapyno, išgirdome gražią karių sutartinę, kuri gaudė taip skambiai, taip maloniai, jog mes pasilikome betylį ir beklausą to garmoningo dainos akordo. Mums einant vis artyn, aidas stiprėjo, garsėjo. Kada visiškai prisiartinome, daina buvo nutilusi, tik girdėjosi duslus, bet linksmas sužavįs smuiko balsas, pritardamas pačio smuikininko balsui. Apie jį buvo apstojęs būrelis karių ir šiaip žmonių. Visi klausėsi tyliai, nesikalbėdami. O smuikininkas dainius vis traukė ir traukė. Stovinčių veidai buvo linksmi, akys žibėjo.

Mes priėję irgi negalėjom nestabtelti ir ne pasiklausyti tų linksmų dainų, kurios, pritariant smuikui, dailiai skambėjo, draskydamos gražią vakaro tylą; bet neilgai jau buvo galima laukti ir klausytis linksmų smuikininko melodijų. Negailestinga naktis išskėtė savo juoduojančius sparnus ir apsiautė visa, kas jai pasipynė po kojų. Aš su savo bičiuliais ėjau namo.

Visi išsiskirstė. Tik dangaus mėlynėje žibėjo tūkstančiai deimantinių žvaigždučių — Dievo galybės ženklai — ir viliote vilioja į save kievieną žemės gyventoją. Aš, žiūrėdamas pro savo kambario langą, sekiau jų kiekvieną, kaip jos leidžiasi ir, leisdamos, padaro baltą rėžį, kuris, kaip

greit, netikėtai pasirodo, taip vėl, akimirksniu, greitai ir pranyksta...

Gal ilgai dar būčiau žiūrėjęs į žydrąjį, žvaigždėtąji dangų, ir skaitęs „žvaigždžių raštą“, gėrėjęsis mėnulio šviesa, jei saldusis miegas nebūtų pasiuntęs nakties poilsin!

Škėvonis.

Liūdėsio.

Atsiminus Tave.

(At-kei, buvusiai Utenos kuopos pirmininkei, a. a. Emilijai Araminaitei, paminėti. Mirė 1920 m. rugpiūčio 15 d.)

Kai begalinėj dangaus mėlynumoj auksu sužibėjo žvaigždė, kai nutilo pinusi paslaptingą pasaką giria, užsnūdo ežeras... Kai rasotose, gėlių kvapo kupinose, oro bangose pravirko lakštingala... — buvau aš pas Tavąjį kapą...

Atsiminiau aš Tave, —

Buvome kartu.

Tu buvai jauna. Tavyje liepsnojo įdėjos ugnis. Tu ją plėtojai, skleidei minioje! Skiepijai į jaunųjų širdis, troškai jiems laimės...

Ir štai mudu susitikova; įdėjos draugai.

Ir buvova laimingu, laimingu!

. . . . . .

Tik netikėtai Tave pasitiko mirtis.

— Tu mirei.

Pasijutau vienas, vienas...

* * *

Mirtingai veikia funebro akordai... Jų aidas kyla galingai pas Aukščiausiąjį...

Karstas... Kaspinai...

Iš jaunų krūtinių veržiasi pro ašaras aukštyn viena tvirta meilės malda...

Atsiminiau...

Žmonių minia. Girdisi virpąs iš skausmo balsas:

— „Štai mirties angelas užgavo ją — išplėšė iš mūsų tarpo sielą, kuri mums buvo taip artima, taip brangi; nepasigailėjo“...

Suskambėjo „Dievo Angelas“ ir slėpiningai žuvo tolumoje...

Varpai atsimušę į netolimą pušyną, kaž ką neparastą gaudė.

Visų skruostai buvo pasruvę ašaromis, visi verkė... Kaž ko ieškojau, klajojau po minią, bet veltui. Ir aš pravirkau...

* * *

Štai, iškylo tarp bezų naujas kapas... Gėlėmis papuoštas, dailus... Visur vainikai, kaspinai. Linkėjimai nuliūdusių draugų... Amžina atmintis... garbė!..

Visi apimti vienu liūdėsio šydu...

Visuose slepiasi nusiminimo dvasia... visų akys ašarotos...

Bet neilgai.

Išdilo įspūdis...

Štai nuvyto gėlės... Pabiro pageltę bezų lapai. Sunyko kaspinai.

Atšalo meilė, dingo praeities atsiminimai...

Ir štai atlikai viena, viena galingojo ąžuolo pavėsy.

Tik, lyg užklydęs mėnulio šešėlis pro nusvirusias šakas įspindi ir vėl bailiai išnyksta.

— Tik lakštingalos gaida kartojo Tau praeities imną.

Tik bezai, papūsti vėjelio, šlama Tau paskutinį „sudiev“...

Utena 21. VII. 24.

St. Tautietis.

„Amžiną atilsį!“...

Vasara. Skaisti saulutė kepina žemę. Rugiapiūtė. Laukas marguliuoja pilnas žmonių. Štai netoli girdėti monotonus dalgių čerškėjimas ir pievėjų kalbos.

Tai šios žemės varguoliai „veido prakaite“ uždarbiauja sau duoną... Malonu būti, kartu dalyvauti, Dievo laiminančiame darbe...

* * *

Vakarų pusėj suskambo — sugaudė varpai. Pievėjai pakėlė galvas, pažvelgė į vakarus, kame, buvo matyti du baltu, aukštyn šaujančiu, bažnyčios bokštu. Juose gaudė varpai...

Pievėjai suprato... Ir jų galvos vėl žemyn nusvyro prie darbo, kalnelyje buvo girdėti pažįstama dalgių šneka: džarrr — džarrr... džarrr — džarrr...

Štai senas tėvelis, rūpestingai rišęs rugių pėdus, atsiduso, rimtai padarė kryžiaus ženklą, o sukepusios lūpos kugždėjo tyros širdies linkėjimus... Varpai gaudė „amžiną atilsį“, tik ką mirusiam žemės keleiviui...

— O jus baltųjų bažnyčios bokštų skambieji vario varpai! Keno likimą jus garsinat?...

Ar gal žilo, kaip šis, tėvelio, jau išvargusio savo dalelę, ar tik dar pražydusio jaunuolio?.. O gal tik ką gyvenimam įžengusio?.. Keno?..

Bet varpai tik ūžė — gaudė... Piovėjų dalgiai čerškėjo, lyg išreikšdami varpų mintį: mirtimi užsibaigia žemės tvarinių dienos...

Įsiklausiau skambiuose varpų balsuose. Ir juose pažinau, atskyriau ir atjaučiau vienų rimtą — džiaugsmingą toną!.. Jis įsmigo į širdį ir kėlė ją į tas pačias bažnyčios bokštų rodomas, dangiškas aukštybes...

— Vis vien, kas užbaigė žemės karionę... Kad tik, kaip žmogus - garbingai!..

Supratau tad varpų mintį...

Varpai sugaudė dar kartą...

antrą... trečią... ir nutylo...

Ir senasis tėvelis jau užbaigė savąją maldą.

* * *

Pažvelgus, lauke buvo matyt tie patys darbininkų pulkeliai. Jie prakaitavo, tikėdami į gyvenimo ateitį. Visi jie girdėjo varpų gaudimą. Ne vienas dar atsiduso... Tik ar jie pažino ir atjautė džiaugsmingąjį varpų toną?...

16. VII. 1921.

Sermėgis.

Lietuvių Katalikų Moksleivių Ateitininkų Konferencija 6-8 d. Rugpiūčio Kaune.

Rugpiūčio 6 dieną, apie 12 val. „Liaudies“ namų salėje didelis judėjimas — renkasi Konferencijos dalyviai. Juokaujama, kalbamasi, sveikinamasi, visų veidai linksmi. Štai pasigirdo pirmas, antras, trečias skambutis ir visi konferencijos dalyviai jau vietose. Prezidiumui paruoštoje vietoje pasirodo Ateitininkų Centro Taryba ir jos pirmininkas Domas Micuta jausminga prakalba atidaro Konferenciją. Renkamas Konferencijai vadovauti prezidiumas. Vienbalsiai

Padarius keletą pastabų, būtent, kad būtų daugiau žinių iš užsienio moksleivių gyvenimo, kad „Ateitis“ daugiau prisitaikintų vidurinių mokyklų reikalams, kad kiekviena kuopa sudarytų „Ateities“ platinimo komisijas, kad būtų gvildenamos priešingų srovių pažiūros, kalbos „At.“ reikalu baigiamos.

Spėtyla trumpai nusako apie ateitininkų susišelpimo fondą.

Fondo kasoje likę tik 1378 auks 36 sk. ir 400 rub. 48 kap. rusų caro pinigais. Viso paskolų šiais metais laikinas fondo komitetas yra išdavęs 12500 auks.

Dėmas Jasaitis referuoja organizacijos klausimą.

Lietuvių Katalikų Ateitininkų Studentų Konferencija sukūrė savo Sąjungą. Iš to savaime iškyla reikalas sujungti organizacijos dalys. Jų bendriems reikalams reikalinga įkurti Vyriausiąją Ateitininkų Tarybą. Dėliai to siūloma priimti sekantį statutą:

§ 1. Vyriausiąją at-kų tarybą sudaro 3 asmens. L. K. Studentų At-kų sąjungos Pirmininkas, L. K. Moksl. Ateitininkų Organizacijos Pirmininkas ir vienas asmuo, Vyriausias Ateitininkų Tarybos Pirmininkas, renkamas trims metams abiejų konferencijų;

§ 2. V. At-kų Taryba prižiūri ir koordinuoja L. K. S. At- kų Sąjungos ir L. K. M. At-kų Org. veikimą;

§ 3. V. At-kų T. turi savo žinioje „Ateities“ redagavimą ir leidimą;

§ 4. V. At-kų T. globoja ir veda bendras abieju organizacijų įstaigas;

§ 5. V. At-kų T. atstovauja at-kų organizacijai ir gina jos teisėtus bei teisingus reikalus;

§ 6. Šaukia bendras At-kų Konferencijas, joms patiekia darbų tvarką, atsiskaito jai savo veikimą;

§ 7. V. At-kų Taryba daro nemažiau 4 plenumo posėdžius į metus;

Pastaba: Pirmininkams posėdžiuose dalyvauti negalint, dalyvauja kiti Centrų įgaliotieji nariai.

§ 8. Abiejų organizacijų centrai reikalui esant asignuoja V. At-kų Tarybai atsakančias sumas.

Priėmus statutą, inešama nekurių pataisų L. K. M. Ateitininkų Organizacijos įstatuosna.

Seka Centrinių organų rinkimai.

Vyriausios At-kų Tarybos pirmininku išrenkama Pranas Dovydaitis.

„Ateities“ redaktorium išrinkta Dr. Leonas Bistras.

Pranas Dovydaitis.

Į Lietuvių Kat. Moksleivių Ateitininkų Organizacijos Centro Tarybą išrinkti: Juozas Leimonas — 54 bal., Petras Spėtyla — 52 b., Viktas Jasaitis — 52 b., Martynas Bačiuška — 46 b., Marytė Jasiūnaitė — 39 b., Olė Daktaravičaitė — 39., Česius Pakuckas 36 b.

Į L. K. M. At. Organiz. Revizijos Komisiją išrinkta:

Antanas Juška — 47 b., Kazys Šapalas — 45 b., Jurgis Masaitis — 36 bal.

Dagelis redakcinės komisijos vardu teikia konferencijai gautus sumanymus:

1. Kad Centro Taryba ir „Ateities“ redakcija ateity uoliau sektų, kas rašoma moksleivijos reikalu ir tinkamai į tai reaguotų.

2. Pageidaujama, kad prie kuopų būtų steigiamos abstinentų sekcijos.

3. Geresniam „Ateities“ palaikymui ir platinimui pageidaujama, kad kuopose susitvertų spaudos arba „Ateities“ rėmino sekcijos, kurių tikslas turėtų būti:

a) rėmti „Ateitį“ raštais ir platinimu;

b) reguleriai rašiti korespondencijų apie kuopų veikimą;

c) šelpti savo pakraipos laikraščius.

4. Del „Naujosos Vaidilutės“.

„Naujoji Vaidilutė“ yra savų ypatingų mergaites liečančių klausimų reiškėja šalia bendro visiems ateitininkams „Ateities“ laikraščio. Atskirų nepriklausomų nuo kuopų Tarybų „vaidilučių“ kuopų ne kuriama, bet galima daryti sekcijos.

5. A. Juška siūlo pasiųsti sveikinimą Amerikos R. K. Moksleivių Susivienijimo Seimui šio turinio:

„Dideliu džiaugsmu patyrę, kad mūsų idėjos draugai užjūryje rugpiūčio 15. d. švenčia 10-ties metų savo gyvavimo sukaktuves, mes Lietuvos ateitininkai, moksleivai ir studentai, suvažiavę konferencijon Kaune rugpiūčio mėnesio 6. 7. 8 d. širdingai sveikiname Jubilėjaus Seimą, linkėdami geriausios kloties ir tikimės, kad mus jungiantieji ryšiai sustiprės.

Prezidiumas“.

Sveikinimas vienbalsiai priimama.

Dr. L. Bistras laiko paskaitą:

„Mūsų pagrindai“.

Pranas Dovydaitis laiko paskaitą: „Šių dienų mokykla ir ateitininkai“.

Pranešama, kad naujai išrinktoji taryba, šiaip pasiskirstė pareigas: Juozas Leimonas — pirmininkas, Marytė Jasiūnaitė — vice-pirmininkas, Viktas Jasaitis — I sekretorius, Olė Daktaravičaitė — II sekretorius, Petras Spėtyla — iždininkas, Martynas Bačiuska — archivedis, Česius Pakuckas — knygyninkas.

Eina baigiamosios kalbos. Kalba Dr. L. Bistras, Bružikas, Dagelis, Tamulionis, Pakštas, Leimonas, Karvelis, Pr. Dovydaitis.

Baigiantis Konferencijai atsilanko J. E. Žemaičių Vyskūpas P. Karevičius ir teikia konferencijai palaiminimą.

12 val. dieną konferencija baigiama Ateitininkų imnu.

A. Vingutis.

Jausminė religija.

Religija yra taip žmogaus sieloj įsišaknėjus, taip jo prigimčiai tinka ir reikalinga, kad žmonės net įvairiausiose filosofijos sistemose, ir įvairiausių pasaulėžvalgų skiria jai bent šiokią tokią vietą. Taip įvairuojančioms sistemoms, žinoma, netinka viena ir ta pati religija. Kiekviena jų stengias susikurti kiek—tiek savišką religiją.

Šiandien daugelis, ypač nekatalikiškų sistemų, laikos labai lankščios, tariamos jausminės religijos. Ir pas mus, lietuvoje, matyt, nemaža tokių jausmininkų esama[1]). Tiesa sakant, ši religija nesuvis ir nauja. Gyvuoja jinai jau bent nuo XVIII šimtmečio. Jausminės religijos įkurėju ir tėvu laikoma protestantų filosofas Schleiermacheris (gim. 1768 m., mirė 1834 m.). Kad religija tiktų tik jausmais remti, filosofai jau senokiau sakė. Taip, pav., iš artymesnių mūsų laikams H. Jacobi (g. 1743 m., m. 1819) yra sakęs, kad religija jausmu remtina. Jis išreiškė mintį, kad širdžia mes turį būti krikščionys, protu — stabmeldžiai. Schleiermacheriui beliko jausminė religija tik susistematizuoti.

Tad noriu čia bent kiek pakalbėti tos religijos klausimu.

I.

Naujųjų amžių filosofija paskelbė pasauliui daug „naujų tiesų"; mūsų protas nepažįstąs metafizikos objektų, viskas einą evolucijos keliais, net pastovios tiesos nėsą. Išveda, galop, kad nesimaunančios dogmose protingos religijos negali būti. Tad ir krikščionybė mūsų laikams nebetinkanti. Nūn esą veikia religija, kuri nepretenduotų būti būtina proto išdava ir pritiktų evoliucijos mokslui. Be to modernieji psichologai randa žmoguje dar trečią pagrindinį sielos galę — jausmą. Iki XVIII a. psichologai težinojo

[1]) Mūsų aušrininkai, kaip matyt iš jų principų, tilpusių „Aušrinėj" (Nr. 3, 1920 m.) ir yra jausmininkai; jie tenai šneką, kad religija remiasi ne potyriu ir ptoto išvadžiojimais, bet jausmu ir intuicija".

dvi pagrindini sielos gali: protą (vis cognitiva) ir valią (vis appetitiva). Jausmas buvo laikomas tam tikru valios reiškiniu. Kai kurie laiko ji proto reiškiniu, bet nesąmojingos, (intuicija). Šiuo jausmu — protu Schleiermacheris ir pagrindo savo religiją. Kaip kiekvienas jausmas, taip ir jausminė religija gali kisti, plėtotis, kiek tinka. Jausmu pasamonėj būdama, ji nėra proto dalykas. Užtai ji puikiai ir tinka šių laikų žmonėms, kurių protas dažnai nuo agnosticizmo bei beribio evolucijonizmo yra aptemęs.

Štai kaip Schleiermacheris suprato religiją. Žmogus, sako, jaučia esąs iš visų pusių prigulmingas, jaučia, kad yra už jį kas tai tobulesnis, galingesnis, jaučia, trumpai sakant, Dievo ėsimą. Pajutęs gerą, galingą Dievą, žmogaus religinis jausmas nori su Juo susirišti, santykiuoti. Taip kylanti religija. Kiekviena tokia religija gera, nes geras kiekvienas religinis jausmas. Tik religijų dėsniai (dogmos) gali būti geri arba ne. Bet tie dėsniai dar nėra pati religila. Jie yra tik bandymai įsisąmonyti ryšį, mus su Dievu rišantį, yra tik religijos simboliai. Religijos dėsniai nuolat gal mainytis ir mainos, sekdami progresyvų religinio jausmo įsisąmonyjimą.

Protas religijoje, sako jis, neturįs lošti jokios rolės. Religija su mokslu, patyrimu nieko bendra neturinti. Norint kitus atvest religijon, ne argumentais ne autoritetu reikią naudotis, bet esą gana sužadinti kituose religinį jausmą ir jie patys susitversią savo religiją.

Koks yra Dievas, ar Jis yra asmuo, jausmas, žinoma, nepasako. Tik, gal būt, Dievas yra ne asmuo, nes Dievas asmuo tai antropomorfizmas. Taip pat jausmas nieko nepasako apie mūsų vėlę. Tačiau asmens nemirtingumas turįs tam tikros reikšmės.

Toksai Schleiermacherio religijos supratimas, mokėjimas ją neva tai „išgelbėti“ nuo mokslo puolimų, daugeliui labai patiko. Kaip gi nepatiko! Tokia religija nei žmogaus proto „nevaržo“, nei prievolių jokių neuždeda. Jinai tik saldina vargingą žmogaus gyvenimą, pakelia žmogų aukščiau kasdieninio, prozainio gyvenimo. Delto Schleiermacherį ir seka minios, minios vis nepaprastų žmonių, pav., Ritschl, Stuart Mill, M. Müller, Höffding, Sabatier, W. James Paulsen, Tolstojus ir daug kitų. Ėmė Shleiermacherį sekti ir nekurie katalikai, net iš kunigų tarpo (pv. Loisy). Katalikai — jausmininkai vadinami yra modernistais. Sv. Tėvas Pijus X, budrus savo avijos ganytojas, išskyrė modernistus iš Bažnyčios 1909 m. enciklika „Pascendi“...

Schleiermacherio sekėjai, žinoma, nesivaržydami taisė,

papildė, aiškino jausminę religiją. Taip Paulsenas, Tolstojus, Sabatier išeina iš religijos reikalingumo minties. Apsidairę, pasižiūrėję į vargų suspaustą mūsų gyvenimą, jaučiam, sako jie, vieni neįgalį gyventi. Reik mums pagalbos iš aukštybės. Jaučiam tad gyvą reikalą Dievo ir religijos, kad sutaisius savo gyvenimą.

II.

Dabar keletą kritikos žodžių. Neliesiu čia jos šalininkų aiškiai skelbiamo agnosticizmo, religinio indiferentizmo, netikusio dugnų supratimo ir kitų paklaidų. Gerbiamieji skaitytojai rado, arba ras apie tai kur kitur, plačiau. Čia bandysiu nagrinėti tik tai, ar ištikro religiją tik jausmų dalykas, ar ištikro jausmininkai apsieina be filosofijos, be proto argumentų. Žinoma, kaip žmogaus kūnas, taip ir jausmai vaidina didžiulę rolę žmogaus gyvenime. Kiek žmonių vien jausmais ir begyvena! Lygiai ir religijoj jausmai daug sveria. Kiek esama jausmo kulte, apeigose, mistinėse, ascetinėse knygose! Niekas to neneigia. Visi jaučiamės esimu ir gyvybe priklausą Aukštesnės Esybės; „visi esam dievų reikalingi“, sako Homeras. Šis žmogaus menkumo, prigulmingumo jausmas — psichologinis religijos pagrindas. Tik, kaip visi mūsų jausmai, religinis jausmas tur eiti drauge su protu, kitaip jis neturėtų pagrindo, sumištų su kitais jausmais ir liktų be turinio.

Jausmų mes turime daug: yra estetikos jausmai, meilės, dėkingumo jausmai, skonio jausmai, dailės, grožio jausmai, geidulių jausmai ir t.t. Kaip iš tokios jausmų daugybės išsiskirti religinis jausmas? Jam išsiskirti tik protas gal pagelbėti. Griežtai neatskirdami, jausmininkai ir maišo estetinį jausmą su religiniu.

Nereik daug išvadžiot, kad yra klaidinga „estetinius ir religinius jausmus laikyti lygiais ir vienus kitais norėti pavaduoti. Religiniai jausmai yra daug kilnesni, negu estetiniai ir visad kitokios rūšies“[1]).

„Ignoti nulla cupido“, senai dainavo Ovidijus. Ir scholastikai kelius amžius kartojo: „nihil volitum, quin praecognitum“. Tai aksijoma. Ko žmogus nematė, negirdėjo, protu nesuvokė, to niekad ir nenori. Juo labiau nekumet neatsirado ir neatsiras mumyse jausmas, neturint sąvokų, ar jautulinių vaizdų. Pasigailėjimo, užuojautos jausmas kyla mumyse tik keno nors vargus pamačius; baimės

[1]) Dr. Franz Sawicki. Die Wahrheit des Christentums. Padeborn. 1920. 237 p.

jausmas — pavojų pajutus ir t.t. Nei vienas jausmas, kaip lig šiol praktika rodo, kitokiais būdais neatsiranda.

Taigi suvis jau nesuprantama: kaip gali atsirasti tasai religinis jausmas, jei mes nei apie Dievą, nei apie religiją nieko nežinom? Argi religinis jausmas kitokios prigimties, kitokiais dėsniais vaduojas negu kiti jausmai?

Pati jausminė religija, proto neparemta, neturi jokio pagrindo. Teisybę sako Charszewskis: religiją „statyti ant jausmų, tai lygu statyt namą ant smėlio. Ateis geidulių vilnis, ir nuplaus ant jų pastatyta trobesį“[2]). Juk kaip dažnai mūsų jausmai tarp savęs susikauna! Ypač galingi yra geidulių jausmai. Tik atsiminkim kokią įtekmę tur geiduliai į moralį jausmą! Pas daugelį geiduliai jį suvis užslopina. Religija — moralio jausmo pagrindas Delto geiduliai labiausiai ją ir užpuola ir, jei protu religijos negintume, religinis jausmas išnyktų.

Kas gi bus jei religinis jausmas neis drauge su protu? Ar protas ir laikysis religijos klausime neutraliai? Ne! Jis vistiek kišis į tąjį religinį jausmą ims jį kritikuoti Deja, kaip sako vėla tas pats autorius: „kad gi dar stengtų kas nors atimti protui kritikos teisę! Kadangi to padaryti niekas neįstengs, tai lieka jis (religinis jausmas) prieš visokias priešingas jam pagundas ir net paviršutiniausius puolimus beginklis“.[1])

Sunku religiniam jausmui vienam laikytis. O jei protas turi teisės kritikuoti religiją, tai lygiai turi teisės ją ir ginti.

Kas, ištiesų, beliktų iš jausminės religijos, jei pažinimą atskirtume nuo jos. „Jau vien del to, kad ji yra jausmas, religija tur būti pažinimas. Jausmas savyje yra tuščias, jis reikalauja sąryšio su atvaizdais, kad tapus tam tikru jausmu“.[2])

Deja!... Nors jausmininkai visomis jėgomis stengias neprileisti prie religijos protą, tačiau to padaryti neįstengia. Jie patys jį religijon įveda ir duoda protiniam elementui net viršą. Juk ne be pagrindo kai kurie autoriai kaltina jausmininkus racijonalizme ir jų religinę sistemą vadina racijonalistine! Tokie jų teigimai: kad religija yra jausmo dalykas, kad religinės dogmos mainos, kad visos religijos geros ir panašūs, ar tai ne gryniausi proto išvadžiojimai?

---

[2]) Moderniści, modernizanci, antimodernisci... 1910., 28 p.

[1]) Moderniści... 29 p.

[2]) Die Wahrheit des Christentums. 238 p. (Jausmas visad turi kokį nors objektą (dalyką) kurio siekia, vengia, arba džiaugiasi, tą objektą jam patiekia tik vaizdai ar mintis, taigi mūsų pažinimo galė *Red.*)

Arba jausmininkai sako, mes ribuoti jaučiamės esą prigulmingi nuo Neribuoto (Infinito), neamžini nuo Amžino, Visuresančio... Šios ribuoto, neribuoto, amžino, neamžino, visuresančio sąvokos ar ne abstraktūs proto gaminiai? Visa tai juk ne jausmo, bet metafizikos proto dalykai.

Jausminė religija remiasi prigulmingumo jausmu nuo absolutaus, nuo aukščiausios priežasties. Prigulmingumo jausmas, tai jausminės religijos kertinis akmuo. Tik gaila, kad prigulmingumo, priežastingumo supratimas — ne jausmo dalykas. Tai grynai proto dalykas, tai vienas svarbiausių metafizikos dėsnių! Matom tat, savo esmėje jausminė religija — protinė religija. Matom, kaip jausmininkai „kratos“ ir „atsikrato“ religijoj proto! Užtad ir teisinga sakyti, kad jausmininkai savos rūšies racijonalistai (tepripažįsta tik tai, ką žmogus savo protu pasiekia).

III.

Pažiūrėkim nūn į jausminę religija praktikos atžvilgiu.

Religija tai kelias amžinybėn. Jei žmogus to amžinojo gyvenimo tikisi, nori jį laimingai atsiekti, tai jam labai rūpi ir svarbu turėti tikrą religiją. Tuomet žmogui rūpi turėti tokią religiją, kuri iš tikro būtų ryšys tarp Dievo ir žmogaus, jausminė religija šios žymės neturi, niekad mes joje tikrumo neturėtume. Nuolat reiktų kankintis abejonėmis: tie religiniai jausmai ar ne tušti? Gal visa tai iliuzija, halucinacija? Ir kas mums išriš šias abejones? Protui neturint sprendžiamo balso, abejonės turi likti.

Toliau. Jausmininkai sako, kad religinis jausmas, t. y. pati jausmo emocija nesimainanti, nenykstanti. Kas gi gal taip tvirtinti?! Gyvenime, rodos, matome priešingai; matom, kad jausmai dažnai mainos, dažnai nyksta. Pav., kaip dažnai kinta skonio jausmas pas tą patį asmenį; net ir estetiniai jausmai kinta. Kur tad pamatas to tvirtinimo? Atsimenant, jog jausmininkai ir evoliuciją plačiausioj prasmėje priima; jie turi sutikti, kad ir religijos jausmas „eina evoliucijos keliais“, tad kaip jie čia krypsta iš savo vėžių? Einant logingai ir toliau ar nereiktų sutikti jausmininkams su matirijalistais, kad evoliucijoje religinį jausmą pakeisiąs mokslo jausmas. Jausmą sau vieną palikus, nėr kas saugoja nuo kitimos, nėr nei kas jo tapatybę konstatuoja. Jausmas juk reflekcijos nedaro. Jausmas jaučia tik kas nūnai yra. Kaip ir ką jis seniau jautė, to jis nesupranta.

Religija — svarbiausia žmogaus prievolė, o ne vien pa-

linksminimo, susiraminimo įrankis gyvenimo vargų bangose. Religija yra ir turi būti mūsų moralio gyvenimo tvarkytoja bei ramstis. Ji turi apimti ir valdyti visą žmogų, Jausminė religija to viso nebeatlieka. Jausmai juk negali uždėti mums tokių sunkių moralinių prievolių, negali nė suvaldyti mus visur ir visame. Net protas ir valia visad suvaldyt neįstengia ir nekartą žmogus nuo savo antgamtinio tikslo nukrypsta.

Jausminė religija abejoja apie Dievo esmę bei žmogaus asmeninį nemirtingumą. Tad etikoj jausminė religija neturi jokios vertės, nes pati jos pamatus griauna.

Tikra religija neturi būti vienašalė. Ji tur apimti lygiai visas žmogaus gales, ne tik jausmus. Žmogus juk turi siekti Dievo protu ir valia. Visas žmogus, visos jo galios Dievo vienaip priklauso. Jausminė religija yra vienašalė. Ji Dievo siekia, su juo rišas tik jausmais. Protu jausmininkas visai ką kitą galvoja. Jis vienoj ir toj pačioj sieloj veda kelias bugalterijas: protu stabmeldišką, bedievišką, širdyje religinę krikščionišką. Širdžia jis sakos jaučiąs Dievą, religijos reikalą; protas tečiau jam ką kitą šneka ir savo proto darbuose, moksle, jis nei su Dievu, nei su religija nesiskaito. Koks priešingumas, koks sielos skaldymas! Protingas žmogus tikrai to daryti negalėtų. Protas, valia, jausmai žmoguje visumet turi būti harmoningoje vienybėje; tik tada žmogus išvengs vienpusiškumų.

Jausmininkai sakos nežiną tikrai, koks esąs Dievas, tačiau visi linkę spėti, kad Jisai ne asmuo, nes Dievą laikyti asmeniu netinką; tai esą būtų prikergimas Dievui savo žmogiškos prigimties, antropomorfizmas. Užtad veik visi jausmininkai — panteistai (visa prigimtis — dievybė). Jei taip dalykai stovį, tai vėl kyla keblumų su religiniu jausmu. Panteizme, mano nuomone, jis suvis neišaiškinamas. Stebisi delto ir W. Katreińas: „kaip galimas yra prigulmingumo jausmas, jei žmogus ir Dievas viena esybė?! Niekas nesijaučia prigulmingas esąs nuo savęs paties, tik nuo ko nors aukštesnio ir galingesnio. Ką gi kalbėti apie nusižeminimo ir Dievo baimės jausmą, jei aš pats esu Dievybės dalis“! [1]) Panteizmas ir jausminė religija niekaip nesuvedami vienybėn.

Iš čia matyt, kad panteisto Schleiermacherio jausminė religija, ne jausmo dalykas, bet sausas proto padarinys.

Dar vienas neaiškumas. Visi žmonės, sako jausmininkai, turį tąjį religinį jausmą. Tuo jausmu žmonės tie-

---

[1]) Filosofija moralnosci. Warszawa. 1904., III f. 24 psl.

siog intuitingai pažįstą Dievą ir jaučią religijos reikalą. Jei taip būtų, jei žmogus intuitingai Dievą pažintų, tai iš kur gi šiame margame pasauly tiek bedievių?! Kaip jausmininkai šį faktą mums išaiškins? Sulig jausmininkais tokių bedievių neturėtų būti! Jausmininkų mokslas nesutaikomas ir su praktika.

Iš čia išvada, jog tikėti tik protas tepriverčia. Šv. Augustinas ir šv. Tomas Akvinietis sako, kad protas turįs įtikyti, kad tikėtina, tik tuomet mes tikime.

Religija — tai mistinis žmogaus ryšys su Dievu. Protas, savo keliu, yra ryšys dar sielos ir religijos. Užtad šv. Augustinas, sako; kad „tikėti mes negalėtume, jei neturėtume protingos sielos".

Ištiesų, jei religijoj vieno jausmo užtektų, o proto nereiktų, tai turėtume sutikti, kad ir gyvuliai religingi, ypač naminiai. Neatsimenu tikrai koks tai filosofas yra pasakęs, kad jei religija tik prigulmybės jausmas, tai šuo religingiausias sutverimas.

Katalikų Bažnyčios mokslo nesimainomumas ir jos prie įvairių laikų prisitaikymo galė.

Dažnai pasitaiko išgirsti įvairių priekaištų katalikų Bažnyčiai, kurie pareina iš nesiorijentavimo jos ypatybėse. Iš to, kad katalikų tikybos dogmos nesimaino, kartais sprendžiama katalikų Bažnyčią turinti būti perdėm konservatinga visuose savo santykiuose su įvairių laikų visuomeninio gyvenimo formomis ir reikalavimais. Gi pastebėjus, kad kat. Bačnyčia vienoje ar kitoje tų santykių srityje nevienodai elgiasi, šaukiama apie jos neištikimumą savo principams, apie viešpatavimo noru pagrįstą oportunizmą. Nenuostabu. Katalikybės priešai paprastai žiūri į visa kas katalikiška per prietarų ir šmeižtų apščiai apdumtus akinius. Bet šio dalyko gilesnio supratimo stoką galima kartais sutikti ir pas šiaip jau Bažnyčią gerbiantį žmogų. Mat nuolatiniai priešų šukavimai apie katalikybės konservatingumą vis tik daro savo įtakos ir kai kurių katalikų tarpe, kurie, būtent, neįstengia nuosekliai visame kame išsilaikyti to nusistatymo, kad katalikų Bažnyčia negali būti priešinga jokiai tikrai indyvidinei ir socijalei pažangai, jokiam kilniam troškimui, jokioms idealioms pastangoms. Kat. Bažnyčia įkurta Kristaus — įsikūnijusios tiesos realizuoto tobuliausio idealo;

taigi Jo įstaiga negali jokiu būdu būti priešinga tiesos, teisybės, kilnių idealų kas kart didesniam įsigalėjimui žmonių protuose, valiose, širdyse ir jų gyvenimo santykiuose.

* * *

Bažnyčios tikybos mokslo nesimainymas.

Jeigu dogmos būtų tik žmogaus padaras, jeigu jos būtų besimainančio jausmo išraiška ar tam tikro socijalinio tarpo santykių atspindys, tai ištikro jos galėtų mainytis prisitaikant prie socijalinio, ekonominio gyvenimo ir žmonijos sielos besimainančių stovių nusistatymo. Bet šitokia pažiūra nepritaikoma Dievo įsteigtos Bažnyčios tikybos mokslui ir niekas iki šiol neįrodė ir niekados neįrodys, kad amžių bėgyje būtų įvykus kokia atmaina Bažnyčios dogmose. Dogmų evoliucija nuo pirmųjų amžių skelbiama suprantama tik kaipo tų pačių tiesų turinio paaiškinimas. Be abejo, Bažnyčioje yra žmogiškas elementas, kuris gali mainytis ir mainosi, būtent, jos mokslo dėstimo būdas kiekvienai kartai. Kalboje Bažnyčia taikosi prie laiko ir tautų įvairumo ir jų išsilavinimo laipsnio; teologai turi omenėje savo laiko filosofijos idėjas, įvairių mokslų teorijas, klaidas, iš įvairių punktų daromus priekaištus ir įvairiausius aiškumo reikalavimus. Bet tai tik paviršiaus forma tų pačių tikybos tiesų padavime.

Bažnyčia negali leistis į kompromisus savo tikybos ir doros moksle, nes tai priešintūs jos uždaviniui ir pagaliaus tai užkenktų ir laiko reikalams. Bažnyčia turi saugoti sau pavestą Dievo mokslo turtą, kad galėjus užtikrinti išganymą tikintiesiems. Bažnyčia nesugalvojo to mokslo, ji tik jam tarnauja, jį gina. nors ir persekiojimus del to kentėtų. Bažnyčia čia negali paisyti populerumo, bet turi neatmainomai skelbti tą patį mokslą iki pasaulio pabaigai, kurį skelbė Kristus ir apaštalai.

Besimainančios kartos privalo nuolankiai pasiduoti nesimainomoms amžinosios Tiesos nurodymams ir reikalavimams. Bažnyčia būtų žmonių neprietėle, jeigu ji mainytų savo mokslą, kad jiems įtikus, nes mainymas mokslo būtų mažinimas jos jėgų, kuriomis taip daug atneša naudos žmonijai. Net mylėdama laiką, Bažnyčia negali taikytis prie klaidos, bet turi padėti žmonėms savo nesimainančiomis tiesomis išbristi iš klaidos. Bažnyčia greit pastebi klaidą ir stengiasi nuo jos apsaugoti žmones, kuriuos klaida savo paviršutine išvaizda dažnai pavilioja, taip jog tik

ilgalniui, per skaudžią faktų logiką, jie teprieina prie supratimo, kad Bažnyčia ne be reikalo buvo perspėjusi. Dabar tik tepradedama, pav., suprasti Syllabus'o vertę, kuriame Pijus IX pasmerkė indyvido jokiomis prievolėmis nevaržomą laisvę (suverinitetą) ir valstybės absoliutizmą. Dabar tik suprasti pradedama, kaip svarbu, kad valdžios nemanytų, būk teisių šaltinis tai jų užsimanymas ir ūpas, kad būtų nemanoma, būk žmogaus liuosybė neturi ribų Dievo nustatytose prievolėse; kad ir demokratinėse valstybėse nebūtų manoma, būk skaičius tai šaltinis skirtumo tarp teisingumo ir skriaudos ir būk pajėga — teisės pamatas.

Be to, reikia atsiminti, kad Bažnyčia negali susirišti su laiko nesveikomis aspiracijomis, nes kitaip ji nusidėtų ateičiai. Solidarizuodama su dabarties klaidomis, ji negalėtų būti tų klaidų nusikračiusios ateities draugė. Jeigu Bažnyčia būtų susirišus su praeities ir dabarties klaidomis, tai ateityje tiesą mylį žmonės turėtų teisės nuo jos tolintis, nes ji gali klysti; ji negalėtų jiems būti vadu išganimo reikaluose. Tas Bažnyčios nepriklausomumas nuo laiko leidžia jai būti naudinga visiems laikams. Ji negali būti vergė nė vienos kartos, nes turi teikti pagalbos visoms kartoms.

Bažnyčios galė prisitaikyti prie visų laikų.

Bažnyčia tai ne tik tikėjimas, bet žodis bažnyčia — tai paprastai reiškia draugiją, kuri įsteigta gyvena su visomis kartomis. Jeigu jos dogmose ir esminiame susitvarkime niekas nesimaino, tai betgi visa daug kame mainosi aplink ją ir tos permainos nepasilieka be atbalsio formoje santykių, kokius Bažnyčia turi įvairiomis kartomis. Bažnyčia susideda iš žmonių, kurių protinis gyvenimas ne tik Dievą myli, bet šiaip ar taip prisiriša prie Dievo sutvėrimų ir turi nustatyti į juos savo santykius. Mainosi žmonės, mainosi jų rūpesčiai, troškimai. Bažnyčia stengiasi pasiekti savo įtaka ir netikinčius, užsidariusius laiko rūpeščiuose.

Bažnyčia negali būti be gyvo santykio, be širdingo rūpinimos besimainančiomis kartomis. Visokiais keliais ji stengias prieiti prie žmonių; ji eina jų gelbėti net iki bedugnės pakrančių, seka juos net bevaikščiojančius nepavojingų ir nekaltų fantazijų keliais. Savo drausmėje ji stengiasi prisitaikyti prie nesmerktinų papročių ir įvairių laikų ir kraštų reikalų ir aplinkybių; ji taikosi prie naujai atsiradusių visuomenės aspiracijų ir reikalavimų, žinoma, nemainydama tikybos ir doros principų.

Bažnyčia atsikrato nuo žmoniškų priedų, kurie atsitiktinai buvo prie jos prilipę.

Politikos, ekonomijos, mokslų tyrinėjimo ir dėstymo formos mainosi. Bažnyčia taikosi prie įvykusių šitoj srity evoliucijos faktų. Ji vienais laikais sugyvena su vienokiomis tų dalykų formomis, kitais laikais su kitokiomis, nesirišdama savo esmėje su jomis. Ji laiko savo prievole su jomis bendradarbiauti, kuomet jos įsigalėjusios. Iš kitos pusės ji laiko savo priederme, kuomet tos formos žuva, nerišti su jomis savo likimo, nors jos ir būtų šiaip labai gerbtinos, bet stengtis sutraukti ryšius, kurie paviršium ją rišo su jomis. Bažnyčios misija yra ne užlaikyti tai, kas žūva, kas gali būti keičiama, bet padėti gyventi tam ,kas yra, arba geriau sakant, padėti atsirasti iš to, kas yra tam, kas turi būti atsižiūrint į aplinkybes.

Dažnai klaidingai manoma, kad Bažnyčia yra griežtai surišus su praeitimi, kurioje palaidota žūvusios institucijos, buvusios savo laike sąryšyje su Bažnyčia. Pasilikdama ištikima Kristaus mokslui ji stengiasi sugyventi su visokiais ekonominio, politinio, mokslinio gyvenimo stoviais.

Bažnyčia negali paisyti aklų konservatistų nepasitenkinimo.

Kai kurie katalikai nesupranta tos Bažnyčios prisitaikimo dvasios. Atsiskyrimą nuo senovės formų, su kuriomis šiaip taip ji sugyveno, laikoma kartais neištikimumu, sugyvenimą su naujomis—smekrtinu modernizmu. Matydami ką nors iš dabarties tvarkos griūvant, jie mano, kad ir Bažnyčiai iš to bus baisaus pavojaus; mat dažnai neatskiriama Bažnyčioje Dievo elementų nuo žmogiškų priedų.

Trumpas tik gyvenimo tarpas stovi žmogaus omenėje; be to įvairūs interesai siaurina ir trumpina jo perspektyvą; nenoras, kad mainytūsi tai, kas jam naudinga, baimė reformavimosi, veikimo, egoistinis prisirišimas prie nudėvėtos tvarkos, tingumas svarstyti, kas taisytina ir kas mainytina, tai visa išaiškina konservatistų psichologiją, bet jų elgimosi, objektingai ėmus, nepateisina.

Kuomet Bažnyčia, žiūrėdama į ateitį, be baimės jaučiasi tarp besimainančių gyvenimo aplinkybių, konservatistai žiūrėdami į praeitį ir į dabartį, kuri kasdien labiau tampa praeitimi, dreba del jos ir savo likimo. Bijodami darbo, kad žengus su laiku, kad supratus naujas sąlygas ir reikalus, jie kas kart jaučiasi labiau izoliuotais, jaučiasi kaip ir žmonėmis kitų laikų, užklydusiais į kitą, svetimą jiems gadynę. Mylėdami perdaug praeitį, jie dabartį tik peikia ir niekina. Praeitis del savo tolumo jiems išrodo idiliniame

puikume. Ateities chimeristai bent rūpinasi padėti laikui prie ko geresnio prieiti, o praeities garbintojai — utopistai neturi akstino darbui, netenka noro veikti, jų energija sulūžta. Konservatistai norėtų, kad ir Bažnyčia užsidarytų jų atminimų ir užgaidų kambarėlyje ir verktų ant praeities griūvėsių, laukdama pasaulio pabaigos. Taip ne vienas ketvirtame amžyje sakė: „pasaulis griūva“, kuomet Alariko ordos paėmė Rymą. O šv. Augustinas su džiaugsmu sveikino naują gadynę. Ištikro, Bažnyčia atėjusiais barbarais pasinaudojo, kad atgaivinus žmoniją.

Bažnyčia su pasitikėjimu priima naujus laikus ir su jais bendradarbiauja.

Bažnyčia stengiasi padėti kiekvienam laikui, kuriame gyvena; ji stengiasi būti gera pilietė kiekvieno krašto, stengiasi sueiti į artimiausius santykius minčių, jausmų ir aspiracijų su žmonėmis visų tautų ir laikų. Neatsisakydama liuosybės savo srytyje, ji tampa tariant šv. Pauliaus žodžiais (I Kor. IX, 19) visų vergė savo rūpesčiuose visų negalėmis ir reikalais; ji savo pasišventimu stengiasi sužadinti širdyse pasitikėjimą, kad galėjus paskui jose sužadinti didesnę Dievo ir artimo meilę.

Prie šitokio elgimosi Bažnyčią skatina patsai jos Įsteigėjas savo pavyzdžių. Dievas priėmė žmogystę, kad žmones privedus labiau prie panašumo į savę. Būdamas artimu broliu visų žmonių, Kristus betgi ypatingai buvo susiartinęs su tais žmonėmis, tarp kurių gyveno. Visame tame, kas nesipriešino visotinumui Jo misijos, Kristus taip jautė ir elgėsi, kaip to laiko žmonės; su jais džiaugėsi, su jais rūpinosi, su jais liūdėjo. Tai visa ne tik nekenkė Kristaus didybei, bet dar labiau tame apsireiškė Dievo visa galybė, savo meilėj, savo gerume taip galinti prisitaikyti prie reikalų ir padėjimo menko sutvėrimo. Per tokį nusižeminimą Kristus galėjo kuo labiausiai tapti mūsų kilniausiems troškimams brangus, mūsų meilei prieinamas ir ją tobulinąs savo prieinamumu. Kaip šv. Paulius sako, turėjo visame būti panašus į savo brolius, kad jiems būtų gailingas (Į Žyd. II, 17).

Tad ir Bažnyčia, paveldėjus Kristaus misiją, stengias būti kontakte su žmonėmis. Bažnyčia, kaip ir nuolat naujai įsikūnija, susidėdama kaskart iš naujų žmonių, ir tokiu būdu gali būti artima visiems laikams. Ji taikosi prie protų, jausmų ir papročių stovio, kad galėjus supran-

tamoj kalboj į žmones kalbėti ir bendrai su jais Dievo garbei darbuotis. Ji nori, kad skelbiamos Jos vertenybės būtų suprantamos kilniausiems laiko troškimams ir asperacijoms.

Prie visa to, kas kokiame laike, skaitoma teisingai kilniu daiktu, prie visa to, kas kelia, užima naudingai protą ir širdį, Bažnyčia skatina prisidėti ir savo tikinčiuosius; Ji ragina čia išsižadėti savo asmeninių nuomonių, antipatijų, kad per tokią auką savo užgaidų ir egoizmo galėtų atnešti daugiau naudos savo laikui. Net tokiuose klausimuose, kuriuose galima ir šiaip ir kitaip manyti, Bažnyčia nori, kad jos tikintieji pasirūpintų sueiti į sąryšį su laiku, kad tokiu būdu kiti neturėtų progos manyti, būk jie savo tikėjime randa pagrindo nesantaikai su savo laiku tame, kas nėra smerktina. Šv. Paulius antai liepė išsižadėti krikščionims Moizės ritualinių papročių, kad nebūtų delto kliūčių stoti į krikščionių eiles stabmeldžiams.

Bažnyčia ragina prisidėti prie gerų darbų, kur *tik* galima, visose srityse, kad tokiu būdu apsireikštų tikybos sustiprintas dvasios vaisingumas. Bažnyčia ragina lenktyn dirbti su kitais tėvynės gerovei, kad tokiu būdu tikėjimas taptų simpatingas ir per visuomenės gerovei pašvęstus darbus. Naujos aplinkybės gali duoti progos naujam apsireiškimui krikščionybės vertės Dievo garbei. Leonas XIII stačiai sako, kad katalikai rūpintūs būti ne užpakalyj, bet prišakyje kitų progreso žvilgsniu (b/I—1896; 8/IX 1899; Pranc. kunigui; Immortale Dei; Longinqua oceani). Patsai Dievas yra davęs žmonijai progreso įsakymą, liepdamas dirbti ir valdyti žemę. Kristus pridėjo naują akstiną ir užakcentavo aiškiai prie pažangos ėjimo prievolę, rodydamas religinio ir socijalinio tobulumo idealą. Daug kas turi persimainyti, kad prie to idealo prisiartinus. Daug kas turės pranykti ir daug kas nauja įvyks, kai Dievo ir artimo meilė labiau perims žmonių santykius, kai Evangelija labiau perims savo dvasia žmonių gyvenimą.

Katalikai negali visų kraštų ir laikų būti panašūs vieni į kitus, nes nepriklauso vien Bažnyčiai, bet ir laikinai visuomenei, kuriai turi būti naudingais, pasišventusiais jos įvairiems, daug kame skirtiniems reikalams nariais. Negali laikyti save geru krikščioniu tas, kas neatlieka prievolių gero piliečio, sako Leonas XIII (Immortale Dei). Mes būsime geri katalikai, kuomet naujoms sąlygoms susidėjus, naujiems reikalams atsiradus, pasirūpinsime įgyti naujiems laikams pritaikintas vaisingo visuomeninio darbo metodas,

kuomet organizuoto darbo praktinguose programuose savo sielos kilniomis aspiracijomis sieksime prie idealiausio, kiek tik mūsų supratimas neša, visuomenės gyvenimo stovio, prie prisiartinimo Dievo karalystės, tiesos, teisingumo, kuo didžiausio bendravimo broliškos meilės pagrindais paremto. Z.

Pasaulėžiūros problemos.[1])

II.

Pasaulėžiūros uždaviniai.

Netik žvaigždėto dangaus paslaptis nuo seno traukia žmoniją savęsp; bet jau iš žilos senovės žmonės stengiasi įgyti ir bendrą pasaulio, kaipo visatos, supratimą, — turėti sklandžią pažiūrą į visatą. Senovėj toji pastanga įsigyti pasaulėžiūrą buvo kartais net ryškesnė, stačiai *instinktinga*. Rodos, kad yra bendras žmogaus sielos dėsnis — kuriuo nors būdu įgyti bendrą, gilų ir sklandų visumos supratimą. Taigi savaime kyla klausimas: ko nori atsiekti žmogus, stengdamas susidaryti pasaulėžiūrą?

Kad giliau dalyką išnagrinėjus, paskirstysime pasaulėžiūros uždavinius į neigiamus ir teigiamus.

Kas *nėra* pasaulėžiūros uždavinys.

1. (neigiamasis pasaulėžiūros uždavinių sprendimas).

Visų pirma savaime aišku, kad *pasaulėžiūra neturi sekti* mūsų *norais* ir *neturi žiūrėti* mūsų *vaizduotės užgaidų*. Toliau matysim, jog reikia pripažinti, kad pasaulėžiūrai svarbi ir subjektyvi pusė, bet ji jokiu būdu neturi lošti vadaujančios rolės pasaulėžiūros nustatyme; tai priklauso daugiausia pačiam *protui*. Delko taip? — Rodos, aišku: filosofija tai nėra jokia utopinė svajonė ar fantazija, bet turi mąstančio žmogaus dvasioje sukurti *tikrenybės* vaizdą. Filosofijos, kaip ir visų mokslų, tikslas yra tikrenybės (realybės) pažinimas; o pasaulėžiūra, kuri sudaro kiekvienos filosofijos sistemos kaip ir branduolį, nori suvesti visatą į vieną harmoningą vienetą, bet į tokį vienetą, kokiu visata yra ištikrųjų. Tiesa, vaikas galėtų pasakyti, kad beveik kiekvienas filosofas kitaip vaizduojas pasaulį, tuo tarpu patsai pasaulis lieka vis tas pats. Tačiau tai neikiek neneigia mūsų tėzės: nors filosofijos sistemų yra ir daug,

[1]) Pradžia „At.“ 6—7 Nr.

tai tik kiekviena jų stengiasi duoti kiek išgalėdama *tikrą* pasaulio atvaizdą.

Yra dar ir daugiau dalykų, kurie pasaulėžiūrai *neturi* rūpėti. Nors kiekvienos filosofijos uždavinys yra objektingai pažinti tikrąjį pasaulį, tačiau, kita vertus, *negalima* tvirtinti, kad pasaulėžiūros uždavinys yra *visus* tikrenybės dalykus sutraukti į sistemingą vienetą. Ir tai delto, kad mes galime pažinti tik dalį visos tikrenybės, o da mažiau tuos dėsnius, kurie valdo gamtos bei dvasios pasaulį... Pavyzdžiui: kas gali žinoti, kas yra medžiaga, kaip išaiškinti jos sunkumo ir tingumo (pasivumo) dėsnius, pritraukimą ir atstūmimą? Sakė, medžiaga sudėta iš molekulių ir atomų, dabar sako — iš elektronų, t. y. mažų elektros dalelių, Ostwald'as sako medžiaga esanti sudėta iš energijos, ir t.t. Bet lai būna ir taip, visgi lieka paslaptis, kaip tie nepastovūs elektronai, lengvi ir lakūs, sudaro kietą medžiagą. O kiek dar paslapčių dangaus kūnuos. Pagerinti teleskopai ir astronominės fotografijos metodai atvėrė mūsų akims neišmastuojamus dangaus plotus ir parodė naujus pasaulius: bet šale jų gal yra dar milijonai kitų pasaulių, kurių mes del akių ar įrankių netobulumo nei nepažįstame. Mikroskopas davė mums galimybės giliai išstudijuot gyvybes reiškinius ir organizmų plėtotę pradedant nuo gaivalo lig pilnai subrendusio, gyvio, bet kokios yra tikslingų gyvybės vyksmų (proceso) priežastys, mes nežinome. — Dar nesuprantamesnių paslapčių yra mūsų dvasios gyvenime, ką rodo labai įtempti šių dienų psychologų darbai. Reiškia, pasaulėžiūra turi ribas, kurias mums užbrėžia mūsų įgimtis ir kuri neleidžia pažinti *visos* tikrenybės. Pasaulėžiūra turi tat užsiimti jau *pažinta* tikrenybe ir *objektingai* (bešališkai) *sutraukti ją* į vienetą.

Bet reikia žengti dar žingsnis toliau: *ne visa jau pažintoji* ar pažinamoji tikrenybė yra pasaulėžiūros dalykas. Jei ši užsiimtų *visa* pažintąja tikrenybe, tai ji neikiek nesiskirtų nuo atskirų mokslų — psychologijos, astronomijos, fizikos ir t.t.

Filosofija užsiima tik kai kuriomis tikrenybės pusėmis, jai rūpi tik bendriausieji daiktų santykiai ir būities dėsniai. O „pasaulėžiūra" visai nėra tas pat ką ir „filosofija". Jos santykis su atskirais mokslais galima šiaip vaizduotis (einant nuo žemiausio prie bendriausio):

atskiri mokslai (prigimties mokslai matematika, istorija ir t.t) } : filosofija } : pasaulėžiūra

Tiesa, kiekvienam moksle yra šiek-tiek filosofijos ir kiekviena filosofija galop pareina į pasaulėžiūrą, bet visgi tos sąvokos nesutampa. Lyginai kaip filosofija žiūri tik reiškinių branduolio, jų esmės (pačias reiškinių smulkmenas tiria atskiri mokslai), taip pasaulėžiūrai svarbūs tėra filosofijos disciplinų (atskirų filosofijos dalių) bendriausi daviniai; ji išskyria tik aukščiausius ir bendriausius esimo (būities) dėsnius ir boja tik aukščiausių, bendriausių ir paskutinių priežasčių, praeidama pro šalį atskirus ir ne svarbius nuotikius.[1]) Todėl vėliau paaiškės jog filosofijos ir pasaulėžiūros klestėjimas ne tiek jau daug priklauso nuo gamtos ar kitų mokslų pažangos. Gerai pažįstant gamtos ir kitus mokslus, pasigilina prigimties pažinimas, regratis plečias ir mūsų idealai pasiekia neribotų dausų; mūsų filosofinis mąstymas darosi gilesnis, griežtesnis ir sąmoningesnis. Tai visa tatai gera turėti — tačiau pasaulėžiūrai susidaryti pakanka paprasto gyvenimo patyrimo, sugebėjimo tėmyti ir šioks — toks palinkimas prie filosofinio mąstymo. Toliau pamatysim, jog beveik visos modernosios pasaulėžiūros sistemos buvo parengtos jau senovėje ir didžiausia šių dienų mokslo pažanga nesugebėjo mums duoti visai naujo, skirtingo tikrenybės suvokimo.

Pasaulėžiūros objektingieji uždaviniai.

2. (Teigiamasis pasaulėžiūros uždavinių nustatymas).

Dadar kyla klausimas: kuriuo būdu filosofas gali atskirti ne taip esmingus ir bendrus dėsnius, nuo esmingiausių ir bendriausių, arba kokiu būdu nustatoma pasaulėžiūrą?

Prie to einama dviem keliais — patyrimu ir protu (empirinis ir racijonalinis kelias). Visų pirma pradedame nuo kasdieninio gyvenimo patyrimo ir nuo išvadų, prie kurių priėjo atskiri mokslai. Šituo empiriniu pamatu remdamės einame prie kas kart bendresnių dėsnių (įstatų) ir esimo savybių, — prie dėsnių, kurie savo bendrumu gali apimti plačias tikrenybės sritis; pagaliau prieiname prie aukščiausių dėsnių, kurie galioja visiems atskiriems daiktams

[1]) Mums rodos, jog negalima tokios griežtos sienos statyti tarp filosofijos ir pasaulėžiūros. Autorius „filosofija“ supranta labiau prigimties filosofiją ir tuomet jojo išvados teisingos, bet filosofija nėra lygi prigimties filosofijai, jos sąvoka platesnė, todel ir filosofija savo aukščiausiose dalyse (metafysikoj, teodicejoje) yra visumos aiškintoja vienumo dėsniais. Philosophia est scientia rerum ex *ultimis* causis. *Red.*

be jokios išimties. Eidami nuo atskiro prie kas kart bendresnio, galutinai įsitikiname, kad visa realybė skiriasi dviem dalim, —į fizinį arba kūninį ir psichinį arba dvasinį pasaulį.

Prigimties filosofija („Natur—philosophie") tiria bendriausius fizinio pasaulio dėsnius; dvasios filosofija išskiria iš psichinio pasaulio bendriausius dėsnius ir savybes.

Kai tiedvi svarbiausios filosofijos dalys prieina prie paskutinių išvadų, pasaulėžiūra iškelia klausimą, koki yra santykiai tų dviejų realybės sričių, ar yra tarp jų perėjimas ar kitas koks ryšys. Tuo būdu prieiname prie svarbiausios pasaulėžiūros problemos — kūno *ir dvasios santykių* klausimo. Daug amžių jau praėjo, kai tasai klausimas mėginama rišti įvairiausiais būdais. Kai kurios sistemos tą klausimą visai naikina; materializmas neigia dvasios, o spiritualizmas kūno ėsimą. Kitos gi pasaulėžiūros sistemos pripažįsta abejų sričių realybę ir aiškina jų santykius abipusiu veikimu į viens kitą: tos pažiūros laikos aristotelinė (katalikų) filosofija. Kitos sistemos kūno — sielos santykius mano išaiškinsiančios tariamąja „harmonia pracstabilita", t. y. Dievo iš anksto nustatyta harmonija. Dar kiti mano, kad dvasia ir kūnas (metafizikos prasmėj) yra tas pat. Tolimesnės teorijos nori pasitenkinti vien dvasios ir kūno įvykių paralelingumu. Šios pastarosios, t. y. paralelizmo teorijos pasekėjai yra agnostikai, t. y. iš anksto prisipažįsta, kad tų klausimų giliau negalima esą rišti. Anksčiau minėtąją metafizinės tapatybės (identingumo) pasaulėžiūrą išpažįsta visi monistai ir panteistai, jei jie nėra kraštutiniausio materijalizmo ar spiritualizmo pasekėjai. O visokio plauko pozitivistai, agnostikai, skeptikai ir pragmatikai iš anksto bijo liesti minėtas problemas, todel jų pasaulėžiūra nėra užbaigta.

Vienas iš svarbiausiųjų pasaulėžiūros klausimų tai kūno ir dvasios santykių problema. Bet yra dar svarbesnis ir bendresnis klausimas. Pritaikindami realybei anksčiau minėtus bendrus dėsnius, logingo protavimo pagalba prieiname prie dar svarbesnių išvadų. Būtent, mes atrandame, kad *visi mums prieinami daiktai* be galo *ribuoti*, *pasibaigiami*, *nepastovūs* ir *netobūli*, matome, kad veikimas ir ėsimas griežtai priklauso nuo tam tikrų išorinių aplinkybių ir sąlygų. Visam pasaulyje nežinome nė vieno daikto, nė vienos esybės, kuri negalėtų būti tobūlesne arba savo veikime būtų nuo niekeno absoliūčiai nepriklausoma. Net tokios bendros, bendriausios — medžiagos savybės, kaip sunkumas ir pritraukimas, galima galvoti ar vaizduotis, jei

yra kitas daiktas. Jei būtų, pav., visam pasaulyje tik viena mūsų žemė, tai nebūtų kas ją pritraukia; jei būtų pasaulyje vienas akmuo, nebūtų kas jį pritraukia, jis neturėtų jokio svorio. Galima būti skeptiku ar kokiu nors pozitivistu, vis tik faktas lieka faktu, kad daiktai yra priklausomi, pasibaigiami, netobūli. Visa tai verčia mūsų mąstančią dvasią šalia mūsų medžiaginio pasaulio ieškoti aukščiausios ėsimo priežasties. Visai teisingai moko *Herbert Spencer* jo veikale „Syntetinės filosofijos sistema“ [1]), kad ateistinė teorija neišriša pasaulio paslapties.

Kadangi patiriamame pasaulyje nėra užtektinos racijos (priežasties, — ratio sufficiens), tai mintijantis protas nuosekliai turi priimti absolutingą (nuo nieko nepriklausomą) nesibaigiamą ir tobūlą ėsybę, kuri pačioje savyje turi užtektiną savo ėsimo raciją ir yra visų kitų daiktų priežastis. Kad absoliutinga ėsybė turi tikrai būti, rodo viso pasaulio ir atskirų daiktų prigimtis. Tiesa, energijos ir medžiagos nesunaikinamumo dėsnis (jis sako, kad per įvairias fizikos chemijos reakcijas keičiasi tik medžiagos ir energijos forma, jos pačios nė mažai dalelei nenykstant) davė kai kuriems filosofams progos tvirtinti, kad medžiaga ir energija esančios amžinos, bet gerai suprastas, tas dėsnis kreipias kaip tik prieš tuos pačius filosofus. Bet tai svarstyti čia tuo tarpu ne vieta: užtenka pasakyti, kad nėra jokios „galimybės“, kad netobuliausis visų daiktų — medžiaga — būtų dvasios ir visos tobulybės priežastis. Čia svarbu tai, kad visi mums žinomi daiktai netobūli ir nuo kitų priklausomi, ar mažiausia medžiagos dalelė ar koks kosminis kūnas — visi klauso gerai žinomų fizikos dėsnių, ir kiekvienos žvaigždės judėjimo mažiausias keitimasis verčia mus ieškoti išorinės jo priežasties. Nekitaip yra ir su gyvybės reiškiniu: ir čia ta pati priklausomybė nuo išorinių aplinkybių. Tiesa, gyvas organizmas turi savų, imanentinių vidujinių dėsnių, slaptą gyvybės jėgą, kuri jį skiria nuo negyvos medžiagos. Bet kai tik organizmui trūksta mažiausio daikto, pav., vandens ar saulės spindulių, jis turi sunykti ir žūti. Ir tai galioja net psychiniame gyvenime. Kiekvienas jausmas ar mintis priklauso nuo tam tikrų išorinių sąlygų. Reiškia jokia ėsybė neturi savyje užtektinos ėsimo racijos (pamato, priežasties); ta racija turi būti šalia ar virš jos. O tai kaip tik ir verčia pripažinti aukštesnę, absoliutingą ėsybę, ką pripažįsta ir mums nepalankus garsus filosofas *Spencer* veikale „First principles“. Jis sako,

[1]) Vokiečių kalbon išvertė O. Carus, I, 28.

kad Absoliuto ėsimas seka iš faktų, kad kiekvienas mūsų pažinimas yra reliatingas; o kiekvienas reliatingas ėsimas yra nesuprantamas be Absoliuto; kad reliatingas ėsimas tampa absoliutingu, jei šalia jo nepripažįstame atskiro, nepriklausomo absoliutingo ėsimo. Iš visa tat seka, — taip mano Spencer'is — mūsų tvirtas įsitikinimas Absoliuto ėsimu.

Tuo būdu priėjome prie dviejų svarbiausių problemų, kurios kiekviena pasaulėžiūra turi išsiaiškinti: kokie santykiai yra tarp dvasios ir medžiagos, tarp psychinio ir fizinio pasaulio, ir patiriamos realybės ir Absoliuto. Štai trumpas pasaulėžiūros *objektingųjų* uždavinių aprašymas. Dar reiktų pastebėti, kad pastaroji problema — kokie santykiai tarp reliatingosios ir absoliutingosios tikrenybių[1]) — yra visų svarbiausia, nes ji bendresnė ir už pirmąją ir todel beveik visų laikų filosofijoje užima pirmą vietą. Prigulmingumas ir reliatingumas tai svarbiausia empirinio pasaulio ypatybė.

Subjektingoji uždavinių pusė. Kad pasaulėžiūra be objektingųjų uždavinių turi dar subjektingų, seka jau iš to, kad nors ji ir remias objektinga realybe, tačiau ji yra kartu ir mąstančio žmogaus padarinys ir jam skiriama.

Filosofija priklauso *žmogui*, ir delto turi aprėpti visą jį su jo protu, jausmais ir kitais reikalais. Nežiūrint visų indyvidualinių įvairenybių šioje srityje randas subjektingų pusių, kurios yra visiems bendros ir pro kurias pasaulėžiūra neturi praeiti. Kiekvienas mintytojas turi įgimtų ar vėliau aplinkybių įspaustų jam palinkimų ir savo problemų. Žiūrint ar jį labiau vilioja viena ar kita problema, jo filosofinė sistema išrodys kitaip. Vienam labiau rūpi teorinė metafizika, kitam — moralės problemos, trečias pasišvenčia socijaliniams žmonijos uždaviniams, arba žiūri į pasaulį estetikos žvilgsniu. Visus šių sistemų pasekėjus galima paskirti dviem grupėm, būtent, į teoretikus (spekuliatyvis problemų rišimas) ir praktikus. Pirmoji yra tikrų filosofų grupė, antroji — daugiau reformatorių grupė dvasios ir gyvenimo srityje. (b. d.)

Tiesa jus išvaduos.

(Veritas liberabit vos).

Visų daiktų plėtotę jų Tvėrėjas pagrindo tiesos dėsniu. Visoks moralinis pabūklas, pastatydintas ant netiesos žemės, vieną dieną sudūžta prigimties būtinybe. Anksčiau ar vėliau, kartu tur įvykt katastrofa. Visokiai tiesai, gali ji būt

---

[1]) tarp pasaulio ir Dievo. *Red.*

sukaustyta tūkstančiais retėžių ir kažin kaip nevalijama, vis kartą išaušta laisvės ir pergalės rytus. Tuomet netiesa tur šliaužt slėptis kaip nakties gruobonys dienai brėkštant.

Kas yra tiesa? Daiktų tiesa esti jų lygialytybėje su Dievo idėjomis. Daiktai yra teisingi, jei jie yra taip įtaisyti ir sutvarkyti, kaip Dievas juos sau yra galvojęs. — Nėra nė vieno pasibaigiamo daikto, kurs nebūtų įvairiopuose santykiuose su kitais daiktais. Daikto santykiai eina į du šonu: į Dievą — nuo kurio jis kilęs ir kurio link jis kiekvieną akymirkį auga, ir į aplinką, kuri papildo jo esmę ir veikmę. „Priklausomybė“ įbrėžta kiekvieno pasibaigiamo daikto esmėj. Atodaira į kitus, teisingas nusistatymas del aplinkinio ir aukščiau esamo pasaulio, tai yra kiekvienos pasibaigiamos būtybės gyvenimo klausimai. Daiktai tiktai tuomet tobulai atatinka savo priešpaveiksliams Dievuje, kai jų santykiuose esti reikiamoji tvarka. Šia tiesa atsiremia visų pasibaigiamų būtybių tvarka ir tinkama jų plėtotė. Veritas liberabit vos!

Didžiausioje pasibaigiamų daiktų daugybėje turime tam tikras būtybes, žmonėmis vadinamas. Kaip kiekvienas daiktas, taip ir žmogus tur tūkstančių tūkstančius santykių. Jis nėra kaip palmė dykynėje, jis yra medis aukštam tankumyne: išpuikiai iškilęs jo liemuo aukštyn į Dievą, o šakos tur tūkstančius santykių su aplinka.

Taip pat ir šis žmogmedis tarpiai bujoja tik tiesos žemėj. Visa jo vidaus pajėga, jo laisvas augimas pareina nuo tiesos, nuo jo tvarkos ir armonijos jo santykiuos. Gamta atpalaidavo žmogų nuo daugelio žemesnių rūpesnių, skirdama jį būt laisvą aukštesniems uždaviniams. Čia tai yra tikrasis žmogaus pažymis: daugel santykių, kuriais neatsivaduojamai suriš tos kitos būtybės, žmogus įgali pašalint, pakeist, sukliudyt; daugelį gal visai naujai sudaryt. Čia reiškiasi jo laisva, asmens gyvata. Dabar viskas eina į tai, kad žmogus rūpintųsi tvarka ir armonija šiuose savo laisvuose, asmens santykiuose. Daugelis jam duota jau iš šalies: čia reikia atsižvelgt, prisitaikint, ne kliudyt; daugelį jam tenka naujai sudaryt: čia reikia įsikurt, įaugti, įsigyvent į tikrąją tvarką: patapt teisingu vidumi, asmens atžvilgiu. Asmens santykių armonizavimas! Tai yra vienintelis žmogaus uždavinys. Tuo jis patampa savo paties vertybės ir didybės sukūrėjas, savo laimės kalvis. Veritas liberabit vos!

Taigi, idėalingas asmens gyvenimas yra pastanga į tiesą. Gali tai vadint savęs auklėjimu, vidaus kultūra, tikro vidujingumo ūgdymu, askeze, pastanga į tobulybę ir šven-

tybę, — bus vis tas pat: pastanga į tiesą. Kiekvienas savęs permėginimas, jei jis tik bus tikras, turės aiškiai atsakyt klausimu: ar aš esu teisingas?

Šventuosiuose randame laimingiausius, vidumi gražiausius ir laisviausius žmones. Kodel? Todel, kad jie yra teisingiausi, teisingiausi bent pirmuoju, visus kitus valdomu ir tvarkomu santykiu, asmens santykiu su Dievu. Šventybė yra vidujinis teisingumas.

Šventuosiuose mes matom visišką, laisvą nusilenkimą Dievui ir jo valiai: aišku, savaimi suprantama išvada iš fakto, kad Dievas yra žmogaus leidėjas, palaikytojas ir savininkas. Šventųjų širdyse susikuria karščiausi Dievo garbės, padėkos, nuostabos, ūpingumo, meilės nusiteikimai: tai yra vienintėliai teisingas atsakas asmenybės, kuriai tenka padaryt nuojautos žvilgis į Dievo Esybę, pilną begalinės didybės, majestingumo, grožio, galybės, išminties ir gerybės. Šventasis rodo nepajudinamos širdies ramybės visokeriopoje gyvenimo padėtyje; — dėkodamas jis džiaugiasi kiekviena gera dovana ir panaudoja ją; drąsiai ir be baimės žvelgia jis sunkenybėms į akis; jos yra jam uždavinys, kuriuo jis nori patapt didis: taigi jį moko Dievo Apveizdos tiesa. Šventasis yra tiesmukas ir džiaugiasi, kaip vaikas, jis tur teisingą sąmonę savo padėties, kaip Dievo vaiko. Šventieji per daug apsčiai blaško savo artimui gerumą: meilę, kantrybę ir pagarbą. Jei jų paklaustum: kaip jūs galit taip be saiko mėtyt kilniausią ir brangiausią jūsų turimąjį dalyką — meilę — tai jie atsakytų: „Ar gi tu esi vienas svetimuolis ir nežinai, kad mes patapom visa kuo turtingi ir kad mes, kaip Dievo vaikai, privalom ir turim būt meile dieviškai duosnūs mūsų broliams ir seserims?“

Taip tat šventybė yra tobuliausia tiesa, aukščiausia buities tiesa.

Netiesa yra didžiausias ir pagrinde vienintėlis visokios šventybės neprietelius, ji yra tikroji vidujingumo liga. Nusidėt, tai reiškia netiesą padaryt principu. Todel nuodėmė ir šventybė taip nesiderina su viens kitu.

Mūsų religinė vidaus gyvata dažnai kuo tai sirguliuoja. Aiškiai juntam, kad augimas trukdosi. Mes ieškom ir tiriam paslėptus ligos diegus ir negalim jų surasti. O ar jau rimtai paklausėme savęs, ar nesergame mes vidujine netiesa? Yra tūlas, kurs nuoduoda ir tariasi turįs intereso teisingai, religingai vidujiniai gyvatai, o iš tikrųjų jis gyvena svajoja tik apie religingą estetizmą, apie sušvelnintą prigimtį; jo viršugamtis, paėmus branduolį, yra nieko daugiau, kaip tik potencijuota gamta.

Kiti, rods, tvirtai laikosi viršugamtinio tikslo, bet tiki galį jį veikliai sekt grynai natūrinėmis priemonėmis. Tvirtos, patvarios krikščionių askezės viršugamtinės priemonės jiems išrodo nebeaktualingos; jos jiems perdaug prozaingos, jie nor turėt ką švelnesnio.

Šios žmonių klasės atvirkštybė yra perviršugamtiniai. Jie praleidžia pro akis, kad malonė statosi ant prigimties. Jie nuolat nor priverst Dievą daryt stebuklus prieš prigimtį. Kiek netiesos yra tokioj vidujinės gyvatos teorijoj!

Vėl yra tokių, kurie savo prigimtį išnevalija. Jie patvariai prisiverčia prie dorybinių darbų, galimų tiktai turint daug aukštesnį įgimtojo vidujingumo laipsnį. Neatviri su pačiu savim, jie nenor suprast, kad yra dar tik vaikai ir pradedamuoliai; o jau tariasi esą subrendę vyriškiems darbams.

Tūli laiko dorybe, kas iš tikrųjų yra tik jų budo silpnybė. Kiti aklu, šablonišku netinkamų pavyzdžių pamėgdžiojimu siekia ypatybių ir dorybių, kokių jie jau turi arba kurios jų vidujinės gyvatos visumoj taip tariant nėra aktualingos. Tūlas, kaip Don Kišotas, kovoja ragotine ir skydu su dvasiniais vėjo malūnais, tuo tarpu kai tikrasis neprietelius nebaudžiamas siautėja po visą šalį išplėsdamas puikiausias ir turtingiausias sodybas. Dar kiti nori galingą savo vidujinės gyvatos srovę įspraust į siaurus dviejų trijų principų kanalus. Jie negyvena vidujine gyvata: jie nori užsukt sielos mašiną, kuri su kiek galima pigesniu patarnavimu duotų kiek galima didesnio pelno.

Kiek netiesos ūgdome mes savo sielos daržely! Žinoma, šios kenksmingos žolės labai lengvai bujoja. Nes kaip tik del to, kad yra tokio didelio susidomėjimo mūsų vidujine gyvata, kad mes norim tiek daug sodyt ir laistyt, yra juo artimesnis vienašalaus perdėjimo, o tuo ir netiesos pavojus. Visokia doringumo vidujinės pažangos pastanga gali sirgt neteisingu, vienašališku perdėjimu: to niekada neturės pastanga į vidaus tiesą.

Čia turim statyt į darbą visą mūsų asmenybę. Čia mes turim mūsų pajėgos bures be rūpesčio atiduot geidulių audroms: laivas nesuduž. Nes vidujinės tiesos pastanga reguliuoja pati save. Nes tiesa juk yra įvairių santykių armonizavimas, išmintinga atodaira į esamas apystovas, teisingas išlyginąs apkrovimas visų mūsų pajėgų ir gebėjimų. Vidujinė pusiausvira visada išsilaiko ir tuo duodamas tikras laidas, kad trobesys, kurio statybai darbuojamės, yra vykęs.

Iš Bichlmair'o Pr. D.

Pasaulinės krikščioniškų jaunimo organizacijų sąjungos statistika.

1 sausio 1920 metų.

ŠALYS	Sąjungų skaičius	Aktyvių narių	Narių patarėjų	Jaunesniųjų	Pamokamieji Sekretoriai ir agentai	Sąjungos nuosavių namų	Apytikris namų įvertinimas
							Frank.
EUROPA:							
Anglija ir Irlandija	1 027	148 119	—	10 400	159	212	33 652 475
Austrija	120	3.000	—	—	3	1	420 00
Belgija	34	594	335	350	1	—	—
Bulgarija	13	374	—	—	1	—	—
Danija	374	18 891	—	5 930	40	34	?
Ispanija	7	110	40	—	—	—	—
Islandija	5	1200	—	—	1	1	28 000
Italija	12	500	—	—	1	4	250 000
Monako	1	8	—	—	—	—	—
Norvegija	600	17 414	940	3 187	25	140	3 400 000
Olandija	522	11 613	—	9 194	3	46	?
Portugalija	19	765	—	—	2	1	200 000
Prancūzija	159	1 777	2 752	184	22	91	1 509 000
Rumunija	1	25	17	—	—	—	—
Rusija	10	482	594	467	2	1	311 000
Serbija	1	25	—	—	—	—	—
Suomija	180	1 500	4 000	3 500	27	20	2 300 000
Švedija	146	4 228	4 099	3 203	22	16	3 822 770
Šveicarija	467	7 944	2 466	3 600	14	17	4 610 000
Vokietija	2 520	165 326	—	65 000	238	178	15 600 000
Lietuva	Ateitinink. ir Pavasarinin.		26 000				
Visos Europos	6252	411 454	15 243	106 870	563	762	92 103 245

AMERIKA:							
Argentina	3	900	—	—	6	1	505 000
Bermudija	1	63	3	—	—	1	15 000
Brazilija	4	398	1 693	—	10	1	975 000
Čili	1	—	—	—	1	—	—
Jung. Am. Valst.	2 077	254 889	302 893	181 656	5 076	957	412 500 000
Anglų Gvineja	2	60	—	—	—	—	—
Olandų Gvineja	1	40	—	—	—	—	
Vakarų Indija	5	500	570	200	13	5	1 125 000
Meksika	3	1 371	—	—	10	1	1 060 000
Uragvaj	1	270	—	—	2		—
Visos Amerikos	2 098	258 491	305 59	181 856	5 118	966	415 580 000
Visos Afrikos	13	1 410	1 115	420	9	6	2 500 00
AZIJA:							
Turkija	45	1 785	899	—	8	1	35 000
Kinai	102	10 400	—	—	122	3	1 291 000
Japonija	76	2 990	7 372	—	31	27	1 673 030
Indija ir Ceilonas	158	11 430	—	—	61	23	2 900 000
Indo-Kinai	3	500	—	—	—	—	—
Persija	2	65	40	—	—	—	—
Visos Azijos	386	27 170	8 311	—	222	54	5 899 030
OCEANIJA:							
Australija ir Nauja Zelandija	21	11 021	—	—	35	18	3 125 000
Honolulu	2	450	700	247	11	1	1 150 000
Visos Oceanijos	23	11 471	700	247	46	19	4 275 000
		709 996	330 528	289 393			
Išviso bendrai 1. I. 1920.	8 791		1 329 917		5 958	1 807	494 357 275

Sportas.

Rūpinkimės kūno kultūra.

„ ... Kūnas yra Dievo dovana... Ji yra suteikta žmogui netik tam, kad ja naudotųs, bet ir tam, kad ją tobūlintų". A. Jakštas.
(Draugijos 7 — 8 Nr. Nr.).

— „Ateities" sukaktuvių Nr. mes nurodėme, kuriuo būdu praktikavo kūno kultūrą (greta dvasios evoliucijos) Rusijon ištremti draugai ir draugės ateitininkai; š. m. 1—3 Nr. žvilgterėjome į kūno kultūros reikalą jos plėtotės istorijos šviesoje. Galop priėjome išvados, kad be kūno mankštinimų (pedagoginė gimnastika, lengvoji atlėtika, sportas) ir gigijenos negali žmogus atsiekti harmoningo kūno išlavinimo bei išauklėjimo, destis, negali būti reikiamos ir galimos sveikatos, jėgos ir grožės. Be to pabrėžėmė, kad vienintėlė racijonalė kūno stiprinimo ir gražinimo sistema tėra Ling'o bei Švedų gimnastikos ir sporto sistema, kuri, mūsų rašytojo Jgn. Šeiniaus formulavimu, siekia, kad visos kūno dalys būtų proporcijonaliai ir harmoningai išlavintos. Jokia kūno dalis neturi būti lavinama tiek, kad ji kitą vestų prie atrofijos. *Tačiau pats kūnas ir jo kultūra jokiu būdu neturi nuskriausti dvasios, o tik, atvirkščiai, padėti jai naujomis sveikomis pajėgomis.* Taip galvojo ir, šio nusistatymo prisilaikydamas, kūrė gimnastikos ir sporto sistemą Per Ling'as (gyv. 1776—1839 m.) — racijonalės kūno kultūros tėvas. Todėliai visiems turi būti aišku, kad kūno kultūra ne sau tikslas, tik sielos tarnas.

— Lietuvoje Ling'o stsiėmos sekėja tėra Lietuvos fizinio lavinimos sąjunga, kuri, uoliai besirūpindama kūno kultūros akcija, yra jau daug padariusi. Be Kauno sporto klūbo, kurs pavyzdingai prityrusių sportininkų vadovaujamas ir moksleivių lankomas, kalbamoji Sąjunga rūpinasi, kad mokyklose, kariuomenėj ir šaulių organizacijose būtų dėstoma pedagoginė gimnastika ir sportas, o prie įvairių draugijų būtų ir veiktų sporto sekcijos. Tuo tikslu Sąjunga teikia instrukcijų, pigesniom kainom įrankių ir t. t. — Š. m. „Blaivybės" draugijų arstovų korferencija, atsižiūrėdama į tai, jog žaidimai, sportas stiprina sveikatą ir padeda susilaikyti nuo alkogolio, nutarė, kad prie kiekvieno „Blaivybės" skyriaus reikia steigti sporto sekciją, kuri turėtų dėtis į Lietuvos fiz. lavinimos sąjunga kūno lavinimo

reikaluose; „Blaivybės“ laikraštyje turėsiąs būti sporto skyrius. *Reikėtų ir mum, ateitininkam, steigti kalbamas sporto sekcijas prie atskirų kuopų ir, įsirašius į L. F. L. Sąjunga ir išgavus statutą, instrukcijas ir reikiamus įrankius, jau ne vien žodžiu, bet ir darbu parodyti, kad mum, moksleiviam, kūnas kaip ir dvasia yra Dievo dovana, kurią mes ir tobūlimame.*

— Lauksime draugų - ių nuomonių šiuo klausimu. Tikimės, kad gerb. Redakcija sutiks įvesti sporto skyrių „Ateities“ skiltyse, kur ir galės tilpti atsakai į kūno kultūros teoretinius bei praktikos klausimus.

Linkuvos Dėdė.

Redakcija mielu noru patarnaus sveikam kūno lavinimui.

Knygos ir žurnalai.

Viktor Cathrein S. J. **Sozialdemokratie und Christentum**, oder **Darf ein Katholik Sozialdemokrat sein?** 17, bis 21. Tausend. Freiburg i. Br. Herder. 1919. 30 p. p.

Kam katalikų inteligentų šiandien nežinomas P. V. Cathrein'o vardas? Jo „Socijalizmas“, kuris pirmuoju leidimu išėjo 1890 metais, yra išverstas beveik į visas Europos kalbas. Vokiečių kalba 1920 metais išėjo 12 ir 13 leidimas. Tokiom storom (520 p. 8^0) knygom tai reta laimė. O visų V. Cathrein'o raštų būtų jau per 8.000 p. 8^0, neskaitant įvairių straipsnių ir grynai tikybinio, dvasinio turinio veikalų, kurių jis taip pat yra nemažai parašęs.

Minimoje knygelėje liečia socijalizmo [1]) ir krikščionybės santykius.

Daugelis, norėdami parodyti tuos santykius, paprastai privelia visą virtinę iš K. Marx'o, Fr. Engels'o, Aug. Bebelio ir k. raštų citatų, kurios nurodo krikščionybės ir socijalizmo priešingumą (pvz. Aug. Bebel'io: „Socijalizmas ir krikščionybė — tai ugnis ir vanduo“). Daug tikslingesnis ir mokslingesnis tam dalykui išrodyti būdas — tai nurodyti vienos ir kitos pasaulėžiūros skirtumai. Tada, mano manymu, ir anos citatos būtų daug reikšmingesnės. V. Cathreinas kaip tik tokiu metodu išrodinėja, kad katalikas

[1]) Pavadinta „Sozialdemokratie“ todel, kad knygelė skiriama vokiečių liaudžiai, o jai tas vardas geriau žinomas. Religijos ir etikos klausimais visos socijalistinės partijos sutinka.

nieku būdu negali būti socijalistu. Štai jo liečiamieji klausimai: 1. Socijaldemokratų ir katalikų pasaulėžiūra, 2. Religija — asmens dalykas, 3. Socijaldemokratai ir Bažnyčia, 4. Socijaldemokratai ir moterystė, 5. Socijaldemokratai ir auklėjimas, 6. Socijaldemokratai ir mokykla ir 7. Socijaldemokratai ir privatinė nuosavybė.

Ar gali būti katalikas socijalistu? Ne! Svarbiausias, fundamentalinis, Ed. Bernstein'o žodžiais betariant, socijalizmo pasaulėžiūros dalykas yra istorinis materijalizmas. O sulig istoriniu materializmu pasaulio, visatos esmę sudaro materija ir ji viena tėra. Dvasinis gyvenimas, tikyba, pažiūros — tėra ūkio santykių atspindys žmogaus smegenose. Ūkio santykiai keičiasi—keičiasi ir žmonių tikyba, dora, papročiai, pažiūros. Jeigu šiandien tikime Dievą, jeigu tikime Kristų esant Dievą — tad tiktai todel, kad tam tikri ūkio santykiai tą atspindį sukėlė mūsų galvoje. Tiems santykiams pasikeitus, visai kitas pažiūras turėsime, nes kiti atspindžiai bus mūsų galvoje, tariant, smegenose.

Kaip atrodo gyvenime socijalistų pažiūra — „tikyba — asmens dalykas" — ir jų bažnyčios atskirimas nuo valstybės, — rodos, visi jau žino. Tatai ne kas kita, kaip tik Bažnyčios pavergimas.

Moterystę, kurią Kristus paskelbė nesuardomą — socijalistai visiškai naikina.

Švenčiausią tėvams vaikų auklėjimo ir globos teisę jie atima ir atiduoda valstybei. Tėvams, vaizdžiai su autorium betariant, „bleibt nur die Aufgabe der Kindererzeugung, nicht mehr der Kindererziehung (20 p.)".

Iš mokyklų tikybos mokymas išmetamas. Ir vaikai jas privalo lankyti, nes, anot Erfurto programos, — „viešųjų (reikia suprasti — valstybinių) mokyklų lankymas — priverstinas". —

Va kelios mintys, kurios išrodomos šioje knygelėje. Stilius gyvas, aiškus. Dargi tie, kurie nėra įgudę vokiečių kalba skaityti, ir tai supras.

Jurg. Krasnickas.

Išpažinties paslaptis. Vokiškai parašė *J. Špilmann'as*, lietuvių kalbon vertė *B. Kasaitis*. Šv. Kazim. d-jos leidinys. 20 auks.

Kelionė aplink pasaulį per 80 dienų. *Jules Verne;* vertė *J. Balčikonis*. 35 auks.

Gerų apysakų naudą moksleivija žino. Ir šiedvi apysaki reik priskaityti į skaičių tų, kurias pradėjus skaityti sunku parsiskirti.

1. Pirmoji dailiai aprašo bedieviškoj Francūzijoj tikrą įvykį, kaip kunigas Montmoulin'as tapo išpažinties paslapties auka. Zakrastijonas kunigui prisipažino išpažintyje nužudęs labdaringą paną ir nugrobęs iš jos pinigus. Bedieviai zakrastijonui gudriai pabėgus, apkaltino žmogžudystėj kleboną. Kun. kleb. nors prisipažinusį išpažintyje galvažūdį žinojo, tačiau jo neišdavė, nes tą draudė kun. priedermė išpažinties paslaptį užlaikyti. Kun. M. tapo ištremtas, bet kaltininko neišdavė. Tai karžygiškumo pavyzdys! Sąžinės griaužimas privertė galvažūdį grįžti į tėvynę ir prisipažinti. Prisipažino ir tapo ištremtas. Kun. kleb., daug del savo pašaukimo priedermės privargęs prikentėjęs, laimingai grįžo į savo parapiją.

2. „Kelionė aplink pasaulį" rodo antrą tvirtos valios pavyzdį — anglą Fogą, kurs su savo tarnu Paspartutu per 80 d. apkeliavo pasaulį. Lengvai, gražiai, įdomiai parašyta. Galima pasijuokti ir lietuvių kalbos pasimokyti. Puikus viršelis, 12 teksto paveikslėlių skaityti vylioja.

Tai, žinoma, vakacijų bei šiaip poilsio darbas. *St. T.*

„Ateities Aidai" Nr. 1, 2, 3. Mariampolė 1921 m.

Tai Mariampolės ateitininkų kuopos laikraštėlis. Laikraštėlis įvairus, turiningas ir gražiai išleistas. Yra gražių poezijos krislelių ir rimtų mokslo straipsnelių. Kai ką galėtų drąsiai ir Ateitis panaudoti.

„Švyturėlis" Nr. 1 (4) 1921 m. Kupiškis. 36 pusl.

Įvairus ir gana turiningas Kupiškio kuopos laikraštėlis.

„Kibirkštis". Raseinių Gimnazijos Ateitininkų rankraštėlis. Sąs. 3. Gegužės ir Birželio mėn. 1921 m.

Redakcija stengsis ateity dėti platesnių visų kuopų leidžiamų rankraštėlių paminėjimų.

Mūsų gyvenimas.

Vilkaviškis. Šiemet Vilkaviškyje „Žib." gimnazija veikia šešiomis klasėmis. Mokslas joje pastatytas gerai, delto ir mokinių nebemaža.

Gimnazijos moksleiviai lavinimos darbą dirba kuopelėse. Pereitais mokslo metais oficijaliai veikė trys moksleivių organizacijos: Ateitininkų (nuo pradžios 1919—20 m. m.), Kankliečių (nuo pereitų m.m.) ir skautų.

Pereitais m.m. At. organizacija gavusi daugiau prityrusių darbuotojų (mokinių įstojusių iš kitų gimn.) savo org. darbą daug pastūmėjo priekin. Vieton vienos buvusios kuopelės susidarė dvi; antrą m. m. pusmetį net tris (A. B ir C), kuriose buvo po 25—29 nar. Visos kuopelės susirinkdavo kas 1—2 mėn. ir tardavo bendrus visai org. reikalus. Kuopelės pranešinėdavo apie savo veikimą, tvarką, ir narių veiklumą. Kuopelės sus-mus šaukdavo kas dvi savaiti, kuriuose referatų, apsakymėlių, deklemacijų, ginčų, kalbų niekad netrūksta.

Įkurta Visuomeninių Mokslų Sekcija, kurioje darbuojasi žymesnės ateitininkų jėgos. Vakarams rengti komisija suruošė keletą vakarų. Kuopa leidžia mėnesinį laikraštėlį (šapirogr.) „Ateities Žiedai". Keliolika ateitinin. dirba pavasarininkams. 16 d. vasario Nepriklausomybės šv. apvaikščiojo kaip atskira org.: su vėliava, choru ir prakalba. Aušrininkų kuopelė išnyko. *Jonas M-pė.*

Šakiai. *Ateitininkų kuopa.* Šiais mokslo metais čionai tapo įkurta ateitininkų kuopelė. 1920 m., lapkričio mėn. 7 d. įvyko steigiamasis šios kuopelės susirinkimas. Narių susirinko 24. Nors tokiai saujelei, maž ką prityrusiai, sunku ką nors nuveikti, bet šieji kilnių siekių vedini nepabijojo ir ryžosi dirbti. Maž daug iki Kalėdų galutinai susitvarko: nusistato darbo tvarką, nutaria leisti laikraštėlį, kurį pavadina „Minčių Vainiku", įkuria dvi sekcijas: dramos ir literatūros.

Šiek tiek susitvarkę ėmėsi darbo. Kuopos susirinkimai daromi 2—3 savaičių laikotarpy; juose skaitoma pačių narių parašytų rašinių, kartais ir šiokių tokių referatų, tariamasi vienu kitu rūpimu klausimu, skaitoma atatinkamų knygų, deklemuojama eilių. Sekcijos taip pat sekmingai darbavos. Dramos sekcijos rūpesniu šiais mokslo metais buvo surengta trys vakarai: vienas viešas ir du savybės. Pabaigoj mokslo metų padaryta artimesnių santykių su vietos pavasarininkais.

Birželio mėn. 5 d. kuopa šventė metinę ateitininkų šventę. Tai šventei paminėti Bažnyčioje buvo iškilmingos pamaldos, nariai bendrai priėmė šv. Komuniją, po pietų padaryta susirinkimas. Susirinkime be narių ir draugų kankliečių dalyvavo dar ir pašalinių svečių. Iš dalyvaujančių ateitininkus sveikino vietos kankliečiai, pavasarininkai ir apskrities viršininkas Grikietis. Iš kalbų, pasakytų atsilankiusiųjų svečių, buvo matyti gyvas prijautimas ateitininkų darbui ir drauge pageidavimas, kad ateitininkai sekdami

savo obalsiu „Visa atnaujinti Kristuje“ kiek galėdami šviestūsi ir tąją šviesą neštų kitiems savo broliams.

Taip maž daug darbuotasi šiuos mokslo metus. Nors pajėgos silpnos ir daug ko nenuveikta, vienok tikimasi, jog su laiku, labiau pribrendę, tvirčiau galės imtis darbo ir sokmingai darbuotis Tam, ką savo obalsiu gyvenime yra pastatę. *Ožeksnis.*

Šakiai. *Mokinių ekskursijos.* Š. m. gegužės mėn. 24 d. vietinės „Žiburio“ gimnazijos mokiniai, virš 200 žmonių, drauge su savo mokytojais ekskursavom Nemunu nuo Gelgaudiškio (Šakių apskr.) ligi Veliuonos (Kauno apskr.). Iš Šakių į Gelgaudiškį nuvykom mokinių tėvų vežimais. Čionai vežimus palikom , toliau keliavom specijaliai pasamdytu garlaiviu. Visų pirma atvykom į Velioną. Čionai atlankėm senutę nuo Vytauto laikų tebestovinčią bažnyčią ir Gedimino kalną. Bažnyčia neseniai atnaujinta. Kairėje didžiojo altoriaus pusėje pakabintas Didžiojo Vytauto paveikslas, lubose išpaišytas skernagis erelis, ne vienam ypatingo įspūdžio suteikiantis. — Kalnas aukštas, status, nors nedidelis. Viename kalno gale rengiama statyti kryžius Veliuonos bažnyčios 500 metų sukaktuvėms paminėti. Viduryje yra dauba, kurioje mūsų protėviai aukas dievams deginę. Ne vienam ši vieta paliko neišdildomo įspūdžio, taip jog su ja skiriantis garsus, „Lietuva, tėvynė mūsų“ visiems išsiveržė iš krūtinių. Iš čionai grįždami, atlankėm Raudonės ir Gelgaudo pilis. Raudonė dabar atnaujinta, paversta gyvenamaisiais namais. Vien bokštai ir užsilikęs duryse parašas senovę teprimena. Gelgaudo pilis, nors apgriuvus, tebestovi po senovei. Tik vieno šono kambariai paversti javų sandėliu. Pilis, matyt, daugelio lankomą, nes sienos išmargintos parašais, skirtais pilies atlankymui atminti. Grįždami sutikom bevažiuojant Jurbarko pusėn paneviežietes — mokines. Grįžome į Gelgaudiškį. Čionai po gegužinių pamaldų buvo manyta dvaro sode surengti gegužinę. Bet laiko trūkstant suvaidinta „Grybai“, padainuota dainelių, pagiedota Lietuvos imnas ir taip po visų iškilmių vėlai vakarą pilni giliausių įspūdžių Gelgaudiškį apleidom.

M. A.

Alytus. Alytuje nuo 1919 m. spalio mėnesio yra 4 kl. vidur. mokykla. Joje mokosi bendrai mergaitės ir berniukai. 1920-21 mokslo metais mokėsi I-a kl. 8 mer. ir 29 bern., I b. kl. — 7 mer. ir 30 ber. II kl. — 8 mer. ir 42 ber., III kl. mer. — ir 26 ber., IV kl. — 2 mer. ir 16 ber.; mokė septyni mokytojai. Mokiniai savo pažiūromis skir-

stosi į ateitininkus ir aušrininkus. Iš pradžios buvo ramu, aušrininkai ką tai slaptomis kuždėjosi. 1920 m. vasario mėn. susikūrė ateitininkų kuopa. Tai labai nepatiko aušrininkams, ir jie visokiais būdais stengėsi atkalbėti, bet jų niekas neklausė: dauguma mokinių susirašė į ateitininkus. Jau 1920-21 metais pradėjus veikti Alytaus ateitininkų kuopai, aušrininkai norėdami pakirsti mums kelią, pasikvietė iš Šaulių štabo darbininkų ir, kaip kurių mokytojų padedami, pradėjo savo darbą, pradėjo šmeižti, visaip pravardžiuoti, savo laikraštėly ciniškai ateitininkus niekinti, net savo organe „Aušrinėj“ „literatiškai“ ir neteisingai mus apkalbinėti. Mums prikiša, kad būk mes tėvams pranešdinėję, bet šiame dalyke ne mes, bet aušrininkai kalti. Vandens Karalaitis sako, kad mes šmeižiame aušrininkus, varom didelę agitaciją, papirkdinėjam etc. Patarčiau perskaityti mūsų laikraštėlį „Tikrasis kelias“, o ten nėra nė vieno biauraus žodžio, o jie taip negražiais žodžiais apie mus atsiliepia. Bet tiek to; mes idealo neišsižadėsim. *Vargdienėlis.*

I-oji Dzūkų moksleivių Ateitininkų kuopelė. Įsikūrė 1921 m. liepos 8 d. Ji sujungė moksleivius ateitininkus Alytaus, Udrijos, Krokelaukio valsčių Alytaus aps. ir Gudelių II val. Mariampolės apskr. Kuopelė įsikūrė tik atostogų laikui. Kuopelės tikslas — tinkamas išnaudojimas atostogų laiko. Veikimą taip nusistatė: 1.) Savęs lavinimas knygų skaitymu ir svetimų kalbų studijavimas; 2.) Visuomeninis organizacinis darbas: a) Krikščioniškų organizacijų palaikymas ir steigimas, b) krikščioniškų laikraščių prenumeratų platinimas; c) neigiamųjų reiškinių visuomeniniam gyvenime sekimas ir kova su jais, kaip girtuokliavimas, neteisėti valdininkų darbai ir t.t.; d) susipažinti su liaudimi, o ypač su jaunuomene; 3.) vakarų ruošimas neturtingų moksleivių naudai.

Savo nusistatymus kuopelė išpildė. Būtent, 1) parsigabeno knygų ir uoliai jas skaitė. Be to dauguma studijavo vokiečių kalbą; 2.) atgaivino savo apylinkėje veik visas užmirusias krikščioniškas organizacijas; energingai platinta krikščioniškieji laikraščiai, kovota su neteisėtais valdininkų darbais, susipažinta su vietos gyventojais, ypač kaimo jaunuomene dirbant kartu su jais lauko darbus, lankantis jų daromuose pasilinksminimuose, veltui pamokinant ir t. t., 3.) surengta du vakaru: Alytaus garnizono kareiviams veltui ir čia pat viešą vakarą visiems. Grynas pelnas į 2000 auks., paskirta neturtingų Mariampolės ateitininkų naudai.

Kuopelės susirinkimai daromi retai ir tai tik tam, kad eitų tiksliai ir pasekmingai darbas. Referatų neskaitoma, nes kuopelės kitaip tikslo siekia. *S-is.*

Kupiškis. Pareitais metais Kupiškio progimnazijoje veikė dvi kuopelis būtent: ateitininkų ir mažųjų ateitininkų kankliečių. Ateitininkų kuopelėj prigulėjo vyresniųjų klasių mokiniai. Narių iš viso buvo 50 suviršum.

Pradžioje metų yra padarytas visuotinas susirinkimas ir išrinkta nauja valdyba, revizijos komisija ir rankraštėlio komisija.

Nutarta susirinkimai daryti kas antrą sąvaitę, leisti kaip galima tankiau savo rankraštėlį — „Švyturėlis“ ir išsirašyti kuopos vardu laikraščius: „Ateitį“ ir „Draugiją“.

„Ateities“ pareidavo 10 egz., bet jų visų išplatinti negalėdavo.

Pagerinimui kuopos stovio buvo surengtas šeimyninis vakaras (viešo mokytojai neleido), kuris pasisekė gana gerai. Buvo vaidinta „Kuprotas oželis“ Čiurliolienės.

Visus metus ateitininkai darbavosi pasekmingai; darė susirinkimus per kuriuos skaitydavo paskaitas ir iš knygų straipsnelius. Buvo įvestas klausimų aiškinimas, kuriuos įduodavo per susirinkimą: nariai iš eilės turėdavo sekančiam susirinkime rišti tuos klausimus. Baigiantis metams padaryta visuotinas susirinkimas ir išrinkta nauja valdyba ir delegatas į konferenciją. *Paskenduolis.*

Kupiškis (Panevėžio aps.). Jau nuo pernai pavasario Kupiškyje gyvuoja moksleivių Kankliečių kuopa.

Šįmet mokslui prasidėjus išrinkta nauja valdyba.

Kupiškio Kankliečių kuopą įkūrė jaunesnieji ateitininkai, kurie dabar yra tos kuopos geriausiais veikėjais. Pradžia veikimo buvo sunki, paskiau palengvėjo. Pernai narių buvo 64, šįmet 58. Susirinkimus daro kas antrą savaitę. Per susirinkimus deklamuoja, skaito savo paskaitas. Surengta du šeimyniniu vakarėliu. Turim iždą ir knygyną. Knygų yra 105, kurios daugiausiai pačių narių aukotos arba skolintos.

Kuopa leidžia rankraštėlį „Pirmieji žingsniai“. Tam darbui atlikti yra redakcija iš keturių asmenų.

Gintarėlis.

Plungė. Šiais metais liepos 10 d. buvo sušauktas Plungės at-kų susirinkimas, kame dalyvavo didžioji dalis vietinių at kų, keletas apylinkės kuopų narių ir keliolika svečių iš apylinkės. Iš viso dalyvavo virš 40 narių.

Susirinkimas tęsėsi į 5 valandas. Buvo nemaža kalbų ir išnešta keletą rezoliucijų. Žodžiu, susirinkimas buvo gyvas. Buvo nutarta padaryti kitą dieną ekskursija Gondingos link.

Bet kadangi pasitaikė darbo dieną tai daugumai aplinkybės neleido ekskursijoje dalyvauti. *Menkutis.*

Biržai. Nuo pereitų metų Biržuose gyvuoja jaunesniųjų moksleivių at-kų kuopelė. Kuopa turi į 93 narius, kurių skaičius kas kart didėja. Šįmet kuopelė tapo padalinta į tris skyrius: du bernaičių vardais „žiedelis“ ir „želmedėlis“, ir vienas merginų. Skyrių susirinkimai šaukiami kas dvi savaiti, kuopelės kas mėnuo.

Kuopa leidžia laikraštėlį „Daigas“. Knygynėlio neturi; knygos imamos iš vyresniųjų draugų knygynėlio.

Susirinkimuose dalyvauja vyresniųjų draugų paskirta komisija.

Pernai ir šįmet ateina keletas ekzemplorių „Ateities“.

Skaitome referatai ir rengiamasi prie aukštesnio darbo.

Vienas apgailėtinas dalykas, kad pas nekuriuos matyti nerangumas ir lyg nedrąsumas dolyvauti susirinkimuose.

Aš.

Šiauliai. Moksleivių ekskursija įvyko 15 — 19 d. 1921 m. Šiaulių gimnazijos mokiniai į 230 žmonių aplankė Palangą Aukštesniųjų klasių mokiniai (dalis) buvo ir Klaipėdos pasižiūrėti. Ekskursija padarė didelio įspūdžio mokiniams, paįvairino jų gyvenimą ir supažindino su Lietuvos kraštais ir žmonėmis. *Kastutis.*

Naumiestis (Šak. apskr.). Apie visų Lietuvos kraštu „Ateitininkus“ dažnai „Ateityje“ rašoma, o apie Naumiesčio tai ne žodelio, tarytum čia jų visai ir nebūtų. Kadangi dar Naumiesčio gimnazijos amžius neilgas ir tiktai keturios klasės teveikia, tai tokio didelio mokinių judėjimo nėra kaip įsisenėjusiose gimnazijosė. Pirmiau įsikurė ateitininkai, kurie ir šiandien gyvuoja, paskiau „bešaliai“, bet greit išnyko. Pradžia visuomet sunki tai ir ateitininkų pirmutiniai žingsniai gan nespartus buvo. Bet noras viską pergali. Pradžią darbo sukūrė stud. J. Zubrickas, kuris raše paskaitas referatus ir kiek galėdamas skatino visus dirbti. Susirinkimai buvo daromi kas dvi savaiti. 1920 metais 3 vasario dieną buvo surengtas ateitininkų pusiau viešas vakaras. Vaidino „Dvasių Kova“ ir kom. „Aš numiriau“. Vakaras davė nemaža pelno. Dalį pelno paskyrė knygyno įtaisymui. Tų pačių metų birž. 6 d. švente gana iškilmingai dešimties metų ateitininkų jubilėjų. Buvo svečių iš Mariampolės. Visi nariai ėjo bendrai komunijos. Buvo iškilmingos pamaldos ir kun. A. Smulkščio pamokslas. Išpuoštoje gimnazijos salėje po pamaldų susirinko visi at - kai,

prasidėjo paskaitos. Po paskaitos pasilinksminimas ir bendra vakarienė su kalbomis.

Neatsidarus penktai klasei ir jos mokiniai nesugrįžo; visas kuopos darbas teko dirbti jaunesniems draugams. Narių darbštumu ir pasišventimu šį metą darbas ėjo kur kas gyviau ir sparčiau. Narių skaičius sekia 50.

Naumiesčio at-kai ne tik patys lavinosi, bet kiek galėdami organizavo sodžiaus jaunimą į pavasarininkų kuopeles. Tam tikslui J. Steponaičio rūpesniu, kuopoje susitvėrė kaip ir sekcija „Jaunimo skyrius“, kur rengdavosi tam darbui. Šiais metais, Naumiesčio apylinkėje sutverta tuo būdu penkios pavasarininkų kuopelės su jų centru Naumiestyje.

Kaip ir pereitais metais 3 v. 1921 m. buvo suruoštas pusiau viešas ateitininkų vakaras. Vakaras pavyko gerai.

Murėnas.

Kaunas. Ateitininkų studentų veikimas. Jau daug kam žinoma, kad ateitininkai studentai pereitais mokslo metais nepasižymėjo savo veikimu. Ir už tai juos kaltinti negalima, nes būdami valdininkais, kariškiais ir t. t. ir kartu lankydami Aukštąją mokyklą negalėjo kiek reikiant atsiduoti idejiniam darbui. Šiais mokslo metais studentai ateitininkai jau atgaivino darbuotę ir manoma gerokai nuveikti nors ir nenormaliose sąlygose gyvenama. Išrinktoji Kauno ateitininkų studentų valdyba numatė įsteigti studentų ateitininkų klubą su valgykla ir gerą knygyną. Kaip pavyks tai įvykdinti sunku iš anksto pasakyti, vienok reikia pastebėti, kad pastangos, kokios tik išgalima, dedamos.

Šiaip del Kauno ateitininkų studentų reikia pastebėti, kad jie lig šiam laikui perdaug išsiblaškę, viens su kitu nesusižino, viens kitą mažai tepažįsta. Susirinkimai būna kaip tai šalti, negyvūs, juose nesijaučia tos jaunos, gyvos, galingos dvasios, kokia turėtų būti studentijos, o ypač ateitininkų tarpe. Be to yra net tokių, kurie visai susirinkimuosna nesilanko, užsidarydami vien savo asmens kiaute. Na, kaip ten nebuvo, bet dabar dedamos visos galimos pastangos, kad tuos nenormalumus prašalinti. Tai galima bus galutinai prašalinti tik įsisteigus Lietuvos Universitui.

Juozas

Prienai. Jau treti metai, kaip čia gyvuoja Jaunesniųjų Moksleivių „Kankliečių“ kuopa.

Šiemet mokslui prasidėjus, išrinkta nauja penkių asmenų Valdyba. Į Valdybą pateko gan veiklus nariai, tarp kurių yra ir V klasės mokinių. Taigi numatoma, kad bus veikiama neblogai. Šiemet veikiama kol kas vienoje kuo-

poje. Apščiai yra rašomasi jaunesnių draugų-ių į kuopelę, tik abejotina, ar visi su pasiryžimu platins „Kankliečių“ idėjas.

Nutarta leisti, pernai ėjusį, laikraštėlį: „Mūsų Draugas“, tik pridėjus dar juokų skyrių. Turim taip pat iždą ir knygynėlį, knygų esama apie 45, taip pat užsisakyta 1921 m. „Ateitis“.

Susirinkimai daromi kas sąvaitė. Per su-mus skaitoma pačių draugų gaminti rašinėliai ir, eilės, Į su-mus kviečiama ateitininkai, kurie padeda mums veikti. Kaikuriuose drauguose apsireiškia nepunktualumas.

Žvirblelis

Redakcijos atsakai.

Debesėliui. Raštelis per silpnas. Nedėsim. Prašom rašyti daugiau.

Dasaičiui. Tamista atsiuntei keletą prirašytų palaidų lapų, matyt norėta ką nors parašyti. Deja, redakcija net ekspertų padedama negalėjo suprasti nei apie ką čia rašoma, nė kur rašynio pradžia ir kur galas. Nejaugi galvoj ar širdy ir tokia netvarka.

Girnupiui. Eilės silpnutės, negalėsim sunaudoti. Prašom rašyti proza.

Žagarui. Kai ką įdėsim. T-ta turi gabumų eiliuoti, tik dar reikia toj srity pasilavinti.

Pr. S. Prašom d-go malonėti tikrinti savo rašinius, nes dedamo straipsnelio mintys nesistematizuotos, išmėtitos; del to ir rašinio vertė mažėja, įspūdis gaunama menkesnis. Redakcija negali imtis sistematizuoti, nes tai darydama ji nepaliktų nei žymės autoriaus savybių.

Korespondencijos nedėsim, nes platesnė jau buvo padėta 6-7 Nr.

Linkuvos Dėdei. Dėsim viską, prašoma rašyti.

Menkučiui. Prašome daugiau kantrybės, ne visas galima viename Nr. sutalpinti. Rašykite. Patarimą duoti negalim, nes nėr kuo pasiremti, korespondencijos tam per mažai.

Aukos.

„Ateičiai„ paaukavo: Plungės kuopa — 280 auks., Panevėžio kuopa — 1000 auks., Mariampolės kuopa — 1284 auks., Šakių kuopa — 810 auks. Ačiui visiems aukotojams.

Leidėjas-Redaktorius **Dr. L. Bistras.**

Kaunas, Ožeškienės g-vė 12.

„VARPO“ B-vės spaustuvė, Kaunas, Laisvės Aleja 60.

Priedas prie „Ateities“ 1—3 Nr.

Arvėde Barine.

Šv. Pranas Asižietis.

(Saint François d'Assise).

Laisvai vertė P. G—s.

Mes manomės krikščionys esą. Žmonės, ir toli stovį krikščioniškosios doros, vaizduojasi mus gyvenant Evangelijos įsigalėjimo laikais, kadangi moralinės ir socialinės Evangelijos idėjos įsiskverbė į mūsų papročius, įstaigas ir net mūsų prietarus. Kartu su tuo pamirštama ir apie didelę pirmojo mokslo permainą, įvykintą pasiremiant mūsų pasauline išmintim, ir apie tai, kad visa, kas pasiliko nuo tos „triumfuojančios beprotybės“, — po ilgų amžių prakilniausių žmonių darbuotės patenkinančiam tekstų išaiškinimui, suminkštinimui pernelyg žiaurių idėjų, — rodosi palikimu labai tolimu mūsų egoizmui ir geiduliams ir visiškai nepritaikintinu gyvenime. Nereik pamiršti ir to, kad tūli dalykai dabar suprantami visai ne taip, kaip kad devyniolika amžių atgal, ir kad didūs žodžiai, nukreipti į neturtingus pusiau barbariškos šalies žmones, dabar, taip sakant, „susikultūrino“. Bet labai didelė mažuma aiškiai supranta šį praeitą kelią.

Tačiau laiks nuo laiko labai naudinga apsidairyti — kur mes randamės, kad nepakliuvus į juokingą klaidžiojimą. Ir tuo atžvilgiu visų naudingiausia įsižiūrėt į žmones, bandžiusius sugražint pasaulį į tikrąjį Evangelijos šaltinį, pilnoj to žodžio prasmėj, įvairiais laikais ir įvairiose šalyse.

Iš padaryto į mus įspūdžio, mes galime spręst, į ką mūsų rankose pavirto toji tiesa, kurios mes neva klausėme. Iš visų tų entuziastų, didžiausį įspūdį palieka šv. Pranas Asižietis, del to kad nieks nebuvo taip priešingas kompromisams, kaip kad jis. Jis nieko neaukavo mūsų žmogiškiems sumetimams ir silpnybėms. Jis Kristaus mintį parodė krikščionių akims visoj jos grožybėj ir aistringu užsispyrimu įtikinėjo, kad Jo reikalavimai nėra žmogaus pajėgoms neįmanomi.

Mes bandome čia aprašyt jo gyvenimą ir darbus po daugelio kitų rašytojų. Šv. Prano istorija žinoma visiems, bet ji taip neapsakomai graži, kad į ją tolydžio kreipsis visi ir ieškos pavyzdžių. Žiūrint į tai, kokiomis pasirodys skaitytojui šv. Prano mintys — labai išmintingomis ar šventomis, ar pernelyg atitolusiomis nuo viso kas žemiška, kad jas gyvenime vykinti, — skaitytojas gali spręst ligi kuriam laipsniui jam suprantamos tyrosios Evangelijos idėjos.

I.

Keliaudamas Umbrijos lygumomis iš Florencijos Romon, neretai matai miestus lyg ore kibančius — ant aukštų kalvų, ir matai drauge su jomis dantuotus kontūrus. Daugelis jų dar išlaikė savo viduramžio dantuotas sienas, nuostabiai vingiuojančias kalnuotais slėniais. Prie miesto vartų einąs kelias sunkiai prieinamas. Namai stovi susiglaudę išilgai mažų, iškraipytų ir aukštų gatvių, labai patogių apsigynimui. Seni, pajuodiję rūmai rodosi tvirtovėmis.

Viskas čia apie pilną poezijos praeitį, apie svetimšalių įsiveržimus ir namines kovas. Viskas kalba ir apie gerbtiną tų neprieinamų gyvenimų senumą, kur po viduramžių griuvėsiais slepiasi Romos sienos, išvestos ant etruskų fundamentų.

Umbrijos miestams pasididžiavimo ir galybės dienos nesugrąžinamai dingo. Jų bažnyčios, kuorai, jų tvirtovių ir rūmų liekanos liūdija, kuo jie yra buvę XII—XV amžiais, kada Cortona, Perugija, Assizi, Folinjo, Spoleta ir Orvieto kėlė ginklus ir kūrė sąjungas. Kaip ir šiaurės Italijoj jų laisvė sutvirtėjo laike ilgų ginčų Papų su imperatoriais. Ligi jie ginčijosi del valdymo teisių, Patibry ir jo upyne viešpatavę stiprūs miestai pamažėl virto respublikomis. Valdžia perėjo į buržuazijos ir liaudies rankas ir atėjo žydėjimo laikai, bet jie greitai dingo, dėliai to, kad jauni valdytojai tuoj užsikrėtė pavydu. Atkakli kova pasireiškė nupuolimu, tapusiu nebepataisomu.

Dabar šitie miestai nebegyvi. Tuščiose gatvėse tematomos vien tik nuskurusios krautuvėlės, ilga našlystė duoda nebylioms namų sienoms kokį tai negyvėlių vaizdą. Tai puikios kapinės, nustatytos gražiausiais paminklais ir išmargintos nepalyginamais vaizdais į Apeninus ir jų gilius slėnius. Joks žmogaus veikimas nejudina daugiau praeities šešėlių. Mistinės viduramžių legendos negalėtų ir besurasti sau labiau pageidaujamos atilsio vietos, kaip kad tie miestai.

Vienam tokių „kybančių“ miestų, Asižėj, 1182 metais, anot kitų gi šaltinių 1181 m. gimė vaikas, kuriam buvo lemta giliai sujudinti krikščioniškąjį pasaulį. Jojo tėvas Pjeras Bernardonė, turėjo didelę gelumbės prekybą, kurią jis tais laikais esamais papročiais vežiojo pats į visas šalis.

Tai buvo nervingi laikai prekybai ir ginkluotų pirklių kelionėms. Jie lydėjo savo prekes į visas Europos mūges ir turėjo karinį pobūdį, kas visiškai nesuderinama su prekybos supratimu mūsų laikais. XI amžiaus pabaigoj italai pradeda važinėti per Alpus pardavimui savo prekių Prancūzijos pietuose ir XIII amž. juos čia sutikdavo visur: garsingose Sampanijos mūgėse, ir Provanse, ir Langedone. Jie atsiveždavo gelumbės ir įvairiausių šilkų, taip ilgai buvusį Rytų monopoliu, ir visus ištaigingus audimus; kurių išdirbime italai tais laikais neturėjo sau lygių.

Bernardonė tankiai važinėjo Prancūzijon ir, viešpatavusiu papročiu, laike vienos tokių kelionių vedė vieno prancūzų dvarponio dukterį iš Provanso. Tuo ir paaiškinama, kad Pranas [1]) iš mažumės buvo auklėjamas provansų dainomis ir pasakomis.

Bernardonės žmonos Picos paveikslas piešiamas neaiškiais bruožais. Senieji šv. Prano bijografai, pažinoję jo miestą ir jojo šeimą, beveik nieko nesako apie jo motiną. Jie tiktai mini, kad Pica buvusi nuolaidi ir paprasta; du ar tris kartus ji pasirodo scenoj, o paskui ji lyg ir pamirštama ir jos vardo daugiau nebegirdėt. Mes dargi nežinome jos mirties laiko; nežinome, ar galėjo ji pasidžiaugti savo sūnaus garbe.

Senis Bernardonė taip pat dingsta iš scenos nuo laiko Prano atsivertimo Dievop, bet visgi, mums pakankamai žinomas jo interesingas asmuo. Bernardonės figūra duoda galimybės suprasti, kuo buvo toji augančioji, jau turtinga, bet stačiokė italų buržuazija, pasigavusi valdžios, ir tuo pakeitusi visos Italijos vaizdą.

Bernardonė jungė savyje šiurkščias plebejaus savybes su išsigimėlio netobulumais. Ramios ir paprastos Picos vyras mėgo ištaigingą gyvenimą. Jis buvo jautrus del pinigų, šiurkštus ir žvėriškai piktas. Jis buvo žmogus veiklus, energingas ir rimtai vedė savo reikalus ir ganėtinai tvirtai laikėsi savo luomo supratimo apie garbę. Nežiūrint vaidų, vėliau kilusius tarp tėvo ir sūnaus, nepaklaususio

[1]) Italų žodis Frančesco paeina nuo žodžio „franceze“ — prancūzas.

tėvo valios, Bernardonė nedarė Pranui kliūčių beieškant anam karo garbės. Jis tik buvo priešingas, kad sūnus paliktų mistiku ir šventuoju, kitaip tariant, pasiekti laimės pirkliui visai nesuprantamos. Taigi leisdavo visados sūnui eiti paakiui į pavojų, kada tik to geidė Pranas, ir net tais atsitikimais, kada nebuvo kalbos apie Asižės apgynimą. Tasai vertelga, kaip jis ir bebuvo godus ir žemas, mielai leisdavo savo išlėpintam sūnui, savo stipriausiam senatvės ramsčiui, palikti pirkėjus ir rizikuoti be jokio reikalo gyvybe, vieninteliai kad pasotintų garbės jausmą.

Todel Bernardonė negali palikti be priekaišto del blogo savo vaiko auklėjimo, nors senieji bijografai ir tikina, kad jis visame kame ėjęs su laiko papročiais ir reikalavimais. Tada nebuvo laikoma nepadoru, kad vaikinai laikėsi lyg ištrūkę iš tvarto gyvuliukai ir Pranas nepasilikdavo užpakaly kitų. Jis buvo labai karštas, turėjo daug pinigų ir greitai liko išrinktosios Asižėj jaunuomenės galva, išmanytojų įvairiausių „zbitkų“, kurie, žinoma, buvo nedovanotini del to, kad buvo daromi pradžioj XIII amžiaus. Vienu didžiausių malonumų jaunosios buržuazijos buvo — rinktis būriais ir kelti gatvėse trukšmą. Mieste dieną ir naktį buvo girdimi dainos ir šauksmai tų jaunų bepročių, priešaky kurių išdidžiai žengdavo turtingojo Bernardonės sūnus, manydamas jį esant didžiai svarbų asmenį, lošiant, nusistebėjimo vertą rolę. Jį nebent tas gali pateisinti, kad iš tikrųjų visas miestas juo stebėjosi, nes jis mokėjo būti gracingu ir ramiu ėsant ir nepaprastam trukšmui, — jokio žvėriškumo, nei vieno biauraus žodžio. „Jis rodėsi nepanašus į savo tėvus“, sakė vienlaikis, pažįstąs jo šeimą. Dar mažiau jis buvo panašus į savo luomo žmones apskritai, — tik prakilnumo buvo visoj jo asmenybėje.

Neilgai truko jojo mokslo metai. Pranas neilgai sėdėjo mokyklos suole. Tėvas, nesirūpindamas sūnaus žinojimą didinti, anksti paėmė jį iš mokyklos ir liepė matuoti gelumbę. XII amžiuj nieks nemanė, kad pirkliui reikalinga daug mokytis. Nekurie panegiristai, geriausių norų vedami, stengiasi parodyti šv. Praną labiau išlavintą, neg kad jis buvo iš tikrųjų. Bet tai antraeilės reikšmės klausimas. Nesvarbu, kiek mokėjo lotyniškai žmogus, turįs tikslą atnaujint mūsų gyvenimą, ir dalinai tą pasiekęs, nepaliaujamai kartojąs, jį esant prasčioką ir neišmanėlį, bet kad paprastumas yra jėga, nes, labiau mėgsta pats veikt, bet ne nurodinėt ir patarinėt kitiems“.

Bet nežinėlis nelygus nežinėliui. Pranas buvo poetas, o tai reiškia, kad jis žinojo daug daiktų, apie kuriuos ir nesvajojo šv. Jurgio mokyklos tėvai, kur jis mokinosi. Provansalio trubadūrų eilės skambėjo jo ausyse, kaip ūžiąs bičių spėčius. Jis girdėjo, kaip deklamavo jas žongleriai aikštėse, laike turnirų ir matomai, jis turėjo tų eilių sąrašus. Jos neišdildomai užsiliko jojo atminty.

Šiandien mums keistas „trubadūro“ typas, neturi mažinti mums ir tos riceringos gyvybės ir neramumo kupinos poezijos reikšmės viduramžio karingame gyvenime. Karas buvo garbinamas kokiu tai prigimtiniu įsimylėjimu.

„Sakau jums, — šaukia Bertram de Born'as, — valgis, gėrimas ir miegas neduoda man tiek malonumo, kiek jo teikia priešų balsai: „pirmyn! valio!“, pririštų prie medžių arklių žvengimas ir šauksmas: „gelbėkit, gelbėkit!“, matant didelius ir mažus griūvant ant žemės, matant mirštančius su ginklų likučiais pervertuose šonuose“.

Šitose karingose dainose jaučiamas herojizmo dvelkimas ir bailių kovotojų neapykanta; jos galėjo prirengti kilnių sielų didiem žygiams.

Trubadūrai padarė tokį įspūdį ir įtaką šv. Pranui, kokią padarė tris amžius vėliau ispanų riceringi romanai šv. Terezei. Ir jam ir jai jie sukėlė heroiškas mintis ir jausmus.

Bernardonės sūnus turėjo ir kitą prielankų mokytoją— gamtą, kurią jis mylėjo ligi pat mirties. Žmonės, moką įžiūrėti gamtos sielą, nebuvo tais laikais retenybę, kaip tai rodo tos epochos mozaika ir lipyba.

Pasakoja, kad vienas šv. Prano įpėdinių, Gacomo di Flore, pertraukęs pamokslą, išėjo su savo klausytojais iš bažnyčios, pasigėrėti lytaus nuplautais ir spinduliais apibertais laukais. Tasai pavyzdys, kaip ir nekurie kiti, visai ne prieštarauja tam, kad ligi šiam laikui savo nepalyginama gamtos meile, šv. Pranas buvo vienintėlis per visą viduramžį. Nusistebėjimas visu tuo „kas gražu“ susiliedavo pas jį su visa apimančio gyvenimo meile, ją kėlė jame ir menka žolelė ir visa žmoniją. Jis sustodavo ir gėrėdavosi kiekviena gėlele, susiviniojusių vinuogių krūmu, paukščiu, vabalu. Jis žiūrėjo ne egoistiniu mylėtojo žvilgsniu, bet jis ir rūpinosi, kad augmuo turėtų šviesos, paukštis lizdą, kad menkiausis kūrybinės galios reiškinys, kiekvienas gyvis galėtų naudotis kuo daugiausia žemiškomis gerybėmis.

Likimui lemiant, Pranas gimė šaly, kur iškilnumas jungėsi su linksmumu. Jis praleido jaunystę gėrėdamas Umbrijos grožybėmis, jos blizgančiu dangum, ir didžiais galingų kalnų kontūrais, naudodamąsis kartu ir tuo meilumu bei laisvumu, kurs Umbrijoj daro neišdildomo įspūdžio. Mėgėjas pasivaikščioti, jis pasikeldavo į kalnų viršunes ir nusileisdavo į lygumas, eidavo dirbamais laukais ir apleistais miškais, visados džiaugsmingai gėrėdamasis iš didžiais reginiais ir mažais upeliais. Sugrįžęs Asižėn, jis visur matė tolimą ir platų reginį. Išdidžios pietų gamtos tarpe miestas lyg kibojo Subazijos kalno pašonėj, po kojomis plačioj lygumoj. Kiogio varė vilnis per alyvų girias. Priešais kilo aukštyn galingas ir klaikus kalnas, apželdintas turtingos augmenijos. Dešinėj ir kairėj lyguma traukėsi į šviesiai žydrias kalnų kalvas, vis labiau balančias juo tolyn kol galop nesusilieja su dangaus mėlyne, kuria negalima atsigėrėti.

Asižė randasi tokioj stebuklingoj vietoj, jog nežiūrint į namų aukštumą, iš visur matomi puikus reginiai.

Bernardonė gyveno aukštesniojoj miesto daly. Išeinant iš jo namų negalima buvo ne pažiūrėti viršum tvoros, ir kada italų pavasaris vilkdavo kalnus ir slėnius karališkais rūbais, jaunojo Prano gyvenimas virsdavo pasakingu sapnu.

Provansalų poezija ir gamta buvo jo didžiausiais mokytojais. Visuomeninio gyvenimo pavyzdžiai baigė jo auklėjimą. Jaunystėj jis buvo liūdytoju Asižės pastangų pasiliuosuoti nuo jai primesto imperatoriaus vokiečių hercogo.

Pranui buvo 17 metų, kada liaudis, pasinaudojus nebuvimu Konrado von Liutcen'o, sukilo ir apgulė pilį, nuo kurios dar užsiliko kelios ketvirtainės bonios ir akmenys, buvusių dideliausių sienų. Svetimšalių pavergėjų amžinoji būstynės vieta — baisi Raudonoji kalva — buvo paimta ir tučtojau išgriauta. Gyventojai sukruto atnaujinti miesto sienas. Likosi dar išliuosuot Asižė nuo vidujinių priešų — žiaurių ir atšiaurių dvarininkų, kurie įgulę savo sutvirtintose pilyse, gyveno kaip pavergtoj šaly. Tie, kurie sutiko su nauja tvarka, miestelėnai susitaikė su jais garbingomis sąlygomis, pasilikę sau dalį savo respublikoniškų privilegijų. Po vargų ir kovų Umbrija pątapo pagaliau laisva šalimi.

Pranas buvo vienas veikliausių liaudies partijos naris. Sunku būtų manyti, kad jis sudėjęs rankas sekė tą garbingą kovą už nepriklausomybę, — tai nesutaikoma su tuo, ką žinome apie jį. Dvasia dar nenusileido ant tos jaunos galvos, kupinos nežinomų jai ir kitiems rūpesnių. Būsimasis

Evangelijos karžygis ir ramus nugalėtojas, tuo metu tiek buvo karingas jaunikaitis, manąs apie atsižymėjimus, užkariavimas, garbę ir visados pasirengęs pirmas stoti kovon. Jis buvo labai linksmas ir ganėtinai tuštus. Dainos ir juokai, rimtai svarstyti būsimos puotos programa, naujus rūbus taisytis, tėvo pinigų pilnomis reškučiomis metyti — štai Prano užsiimimas. Kartais liuosu laiku, atsitolinęs, jis mąstydavo, arba krautuvėj besėdėdamas, paskęsdavo neaiškiose romantinguose plenuose. Jis mėgdavo išsipuošti kuo puikiausiai, manydamas tapti karžygiu ir jausdamas, kad bus juo, nors ir nenumatė, kuriuo būdu tatai įvyks. Tai jautė ir visi jį pažinojusi, neatsižvelgdami į Prano elgėsį. Jis kaip vaikas atsiduodavo visa širdim nepaprastumams, prasimanydavo sau įvairiausius rūbus, reikalavo sau puikiausio, valgio peikdamas viską, užsikimšdavo nosį, bijodamas pajausti blogą kvapą, — vis tik aplinkiniai laukė iš jo didžių žygių. Abėjingi piniguočiai — jo tėvo draugai — kraipydavo galvas, matydami jo palinkimą ištaigosna ir aristokratizman. Liaudis teisingiau jį permanė ir, neaiškiai jausdama jojo ateitį, nuolaidžiai žiūrėjo, kada Pranas pasirodydavo jai karalaičio rūbais ar turtingai ir puikiai drapiruotu drabužiu, viską dovanodama šiam jaunikaičiui.

Sunku paaiškint, kame iš tikrųjų reiškėsi tuoji pajėga patraukti kitus, kurios tiek turėjo Pranas. Kalbėdami apie jį, visi vienbalsiai ir nepaliaujamai kartodavo tą faktą. Žmonės, pažinoję jį seną ir jauną, Asižės jaunimo galvą ir vienuolių asketą, visi vienu balsu sako: jis buvo „toks malonus ir meilus“.

Negalima pasakyti, jį buvus gražių, ypatingai toj epochoj, kada vyriškumas tankiai buvo taip sutinkamas. Mažo ūgio ir silpnutis, jis buvo išbliškęs ir trapus. Pailgas, plonais bruožais veidas, laibas kaklas, mažos ausys, kojos ir rankos; bendrai — nieko stebinančio, apart puikaus, atviro žvilgsnio jo juodų akių ir neapsakomo gražumo jo veido išraiškoj, tiek pat meilaus, kaip ir jo siela. Gracijos pilni buvo judėjimai, gracija švietė visoj jo asmenybėj ir traukė prie jo žmones. Muzikalis, glostąs balsas pavergdavo visus. Žmonės kišo savo galvas jo jungan, pirm nei susipažindavo su juo.

Tuo laiku tėvas supažindino jį su savo prekybos reikalais ir džiaugėsi juo, matydamas, kaip atsargus jo sūnus prekyboj. Kad ir keistu, bet ligi savo atsivertimo Pranas puikiai ir atsargiai rūpinosi pirkėjais ir pelnu. Jis būdavo krautuvėj ir patarnaudavo pirkėjams, kurie myiėjo jį už jo mandagumą.

II.

Pirmieji vidujinės permainos ženklai pasirodė pas Praną pradžioj dvidešimtųjų metų. Išlėpintas vaikinas, kurio visas gyvenimas buvo ištisa šventė, pradeda sekti pasaulinį trukšmą ir iš visos Italijos girdisi draskąs širdį šauksmas. Jis pradeda dairytis aplink ir nustebęs mato išvargusius veidus ir verkiančias akis. Jo domėsys pirmiausia kreipiasi į neturtingus. Tas menkas atsitikimas duoda jam progą pirmą kartą pamatyti, kaip žiauriai elgiasi su jais turtingi, ir tai sujaudina jį.

Tuo laiku, kada krautuvė buvo pilna žmonių ir pats Pranas buvo užimtas, atejo elgėta, prašydams išmaldos. Jis žiauriai pasielgė su neturtėliu ir išvarė jį. Berods paprašciausias dalykas: su elgetom, juk, nežaidžiama, jie, tie pasaulio atmatos, susipratę su panašiu elgesiu...

Pirkėjai išėjo, bet pavargelio paveikslas atsistojo prieš Praną. Jis pamanė, kas būtų, jeigu elgetos vietoj, ateitų pasiųstasis „kokio nors žinomo grovo ar barono vardu," ir priėjo išvados, kad jis duotų jam viską, ką tasai tik paprašytų. Bet kadangi tai buvo paprastas elgėta, tai Pranas Bernardonė, Asižėj žinomas iš savo mandagumo, pasielgė su juo labai negražiai. Tai padarė Pranas krikščionis, išpažįstąs religiją, kuri mokina žiūrėti į neturtėlį, kaip į karalių Karaliaus pasiuntinį, kuri skelbia et in terra pax hominibus bonae voluntatis.

Jis davė žodį daugiau panašiai nedaryti ir išlaikė jį. Nuo tos dienos jis visados maloniai elgdavosi su neturtingais, ir darydavosi juo švelnesnis su jais, juo giliau jie nupuldavo į neišdildoma neturto dalį.

Bet tai dar ne visa. Tasai atsitikimas turėjo dar svarbesnių pasekmių. Prano širdy įsigyvenęs neramumas, netrūkus virsta liūdesiu. Neaiškiai, bet nenukreipiamai iškildabo priešais jį gilios priežastys amžinų krikščioniško pasaulio kančių.

Tos nerimstančių minios, — kurių beviltingi skundai neramino jį, visu kuo patenkintą, — apverkinėjo nelaimingą Kristaus žodį, biauriai atšiaurių amžių iškraipytą, siekią pakeist Evangeliją ir patapti jai nepriklausomais.

Tais laikais dvasiškijos dora buvo apverktinam stovy. To viso pasekmes labiausia jautė neturtingi žmonės. Nesitikėdami pagalbos iš valdančių ir mažai turėdami vilties pamatyti dvasiškiją vėla jai tinkamoj aukštumoje, liejo ga-

lingų protestų bangas; tas visuotino nupuolimo laikas pasižymėjo daugybe naujų erezijų, kol galų gale nepasibaigė Reformacijos gadyne.

Pranas visa tai suprato ir tas nulėmė jo likimą. Daugiau negu ką kitą jį stebino blogumo galybė ir didžiausias reikalas vaistuose, bet netgi mintis įvykdyti reformą šale Bažnyčios jam neateidavo galvon, nekalbant jau apie kovą su Bažnyčia. Jis nė valandėlę neabejojo ja, matydamas didžią prasmę toj stebuklingoj organizacijoj, kuri dabar—praejus devyniolikai amžių po įkūrimo — parodė savo nenuilstamą tinkamumą įvairiausioms epochoms ir protų stoviams. Bažnyčia praleido patogų momentų veikti savo laiku. Josios sūnus iš Asižės pasitenkino tik atsargiu ir nuolankiausiu nurodymu į krikščionybę Alyvų kalno ir į tai, kad atėjo laikas slinkti pirmyn. Bažnyčia jo persergėjimus priėmė domėn ir buvo dekinga už būdą, kuriuo jis tai padarė.

Mes pažymėsime išeinamąjį punktą šv. Prano apaštališkam veikime, kada ligi šiol dar neaiški mintis apsibrėžė pakankamai ryškiai ir pradėjo reguliuoti jo veikimą.

Didysis dorinis krizis, pirmu ženklu kurio buvo minėtas atsitikimas su elgeta, vis augo jame, iššaukdamas įspudžių, nevisada aiškiai jo numanomų. Štai delko tasai križis iš karto ėjo nuostabiu keliu. Jaunasai Bernardonė svyravo, labiau įsijaudindamas neg įsitikindamas, ir dar gerai nenumatė savo kelio. Jis taip blogai suprato visa, kas jame dėjosi, kad manė savo neramumą paskandindinsiąs nuotikiuose ir kovose.

Ištiko karas tarp Asižės ir Perugijos; Pranas išvyko kartu su Asižės milicija, buvo paimtas nelaisvėn, šiai pastarąjai kovą pralaimėjus, ir nuėjo kalėjiman tokio linksmumo ir laimingų atminimų kupinas, kad tuo net pasipiktino jo draugai. 1203 m. taikai įvykus, sugrįžęs namo pasirengęs buvo griebtis to pat darbo. Jis svajojo tapti ricierium nežiūrint savo pirklio paėjimo.

Liga sustabdė jo pastangas. Begyjant, pirmą kartą pamatęs laukus, jis tuč tuojau suprato, visai kitu žmogum tapęs. Tie pat reginiai, į kuriuos jis žiūrįs tomis pat akimis, dabar jam kalbėjo visai ką kita, neg kad pirmiau, kalbėjo apie daiktus, nepalyginamai rimtesnius. Išpradžių jis nusistebęs ta atmaina savyje, vėliau priprato ir nebemąstė daugiau apie ją. Jo vaizduotė vėl nuskrido poezijos pasaulin, kur savo žygius vykdė smarkusis Rolandas ir galinčius Lokiferas. Jis degė noru susilyginti su jais.

Tuo laiku Asižės senjoras paskelbė savo būsimą vykimą į tolimą žygį, manydamas, sulig buvusių papročių „įsigyti garbės ir pinigų“. Bernardonė įsiprašė paimti ir jį ir tuojau pradėjo rengtis. Jis buvo pernelyg dideliu romantiku, kad būtų galėjęs manyti apie riceriškių žygių galimybę be tinkamo kostiumo, ir delto įsigijo puikiausį drabužį, daug gražesnį, negu jo vadas. Kaip tik buvo baigtas tas svarbus darbas, Pranas neturėjo nei valandėlės ramybės, išvykimo belaukdamas. Jis negalėjo miegoti, jeigu ir užmigdavo, tai sapne matydavo karo grobį, bet nepripildytus jo tėvo namus gelumbės ritulių. Jis įtikinančiai kalbėjo visiems, jog grįšiąs garbingu princu, jog jis „tai žinąs“.

Galų gale atėjo laukiamoji diena ir pasireiškė keistenybėmis. Viena jų atsitiko laikė iškilmingos eisenos būsimojo užkariautojo gatvėmis. Jis sutiko neturtingą ricierį, menkiausiai apginkluotą, nusiėmė ir atidavė savo puikias drapanas ir išvažiavo iš Asižės netaip iškilmingai, kaip kad manė.

Antroji keistenybė ištiko pirmą kartą apsistojus Spoletoj. Pranas susirgo drugiu ir kada jis pusgyvis gulėjo, pasigirdo balsas, sakąs, kad jis pasirinkęs klaidingą kelią ir liepiąs jam sugrįžti Asižėn. Jis to balso paklausė ir kitą dieną jau pardavinėjo savo nustebintiems pirkėjams gelumbę, maniusiems jį esant pakeliu į užkariaunamą valstybę.

Trečioji keistenybę buvo puota iškelta draugams savo grįžimui atminti. Jo dvasia puotoj nedalyvavo. Jis tylėjo kada dainavo, negirdėjo kalbinamas, ėjo visų atokiai pasivaikščiojimo metu. Svečiai juokėsi iš jo išblaškimo ir susimąstymo, bet neks negelbėjo, dar niekados Pranas nėra buvęs taip laimingas.

Slėgiąs jį neramumas tuojau pasikeitė begaline viltimi. Nauja šviesa nušvietė jo ateitį ir jis pamatė tolumoj gyvenimą, kuri negalėjo apspręsti, bet jau žinojo, kad jis bus puikesnis už visus, kokius tik jis yra matęs. Belaistant vyną ir bešnekučiojant jis atrado save patį ir tai buvo didelė laimė.

Sekąs toliau laikas praėjo kovoj dažnai pasireiškiančioj pas mistikus pradžioj jų pašaukimo. Jie kovoja su burtais, betraukiančiais juos iš realaus į viršgamtinį pasaulį. Pirmieji ekstazai apdovanoja juos džiaugsmais, dar stipriau supintais su baime, ir jie dar nepilnai teragauja tų mistinių pasitenkinimų, kitiems žmonėms neprieinamų, kaip kad tuo laiku, kai jie apsipranta su tuo gyvenimu.

Surūpinta Asižė mato jaunąjį Bernardonę, šventos baimės apimtą, su ašaromis bevaikščiojant keliais ir baisiai šūkaujant, esą jis pamatė nematoma ir išgirdo tolimus balsus. Ilgos maldos uždegdavo jį — ir iš Kryžiaus girdėjos balsai, visas oras prisipildė regėjimais. Jis drebėjo ir liūdėjo po tų atsitikimų, dar aiškiai nesuprasdamas savojo uždavinio.

Jis tiktai suprato, kad reikia veikti neturtėlių tarpe ir sugrąžinti pagarbą neturtui, kursai mažiausia neturėjo būti laikomas gėda, jeigu jau nebuvo laikomas paprasta nelaime. Praeities gyvenimas neparengė jo skelbti tiesų pasiremiant savo pavyzdžiu. Pranas panorėjo išmėginti save. Jam būtinai reikėjo pergyventi sąžiningo žmogaus jausmus, įpuolusio neturtan, pirm neg visam pasauliui paskelbti, kad neturtas tai didžiausias išvaduotojas iš visų rūpesnių tam, kas jį pamilo.

Jis iškeliavo Romon, ten jo nieks nežinojo, įsivilko į elgetos skarmalus, atsisėdo prie vienos bažnyčios durių, ištiesė ranką ir valgė kartu su naujais savo draugais. Bandymas patenkino jį: Pranas pasijuto galįs prašyti išmaldos savo tėvo akyse ir tuo pačiu buvo viskas pasakyta.

Neilgai trukus iodamas per Asižės slėnį Pranas pamatė raupuotą, į kuriuos jis negalėdavęs žiūrėti be šiurpo. Jis privertė save prisiartinti prie jo, davė jam išmaldos ir pabučiavo jo ranką. Tai pareikalavo iš jo tokių pastangų, jog šitas jo elgėsys vargu bau galėjo būti laikomas savęs nugalėjimu. Čia reikėjo dar pasimokyti. Išlėpintas jaunikaitis Bernardonė vyksta raupuotų prieglaudon ir bučiuoja į lūpas jos gyventojus. Dabar jis jau buvo pasirengęs. Jis galėjo pergalėti viską: ir dorinį ir fizinį pasibiaurėjimą. Negaišdamas nė valandėlės jis metėsi kovon už neturtėlių Dievą, kursai jam rodės taikos ir ramybės Dievas toje visuomenėje, kur nelygybė buvo įstatymu.

Pirmiausia jam reikėjo nutraukti ryšius su šeima. Kova, kurią jam delto prisėjo vesti, statoma jo tėvui kalte. Tai neteisinga. Mes turime suprasti turtuolio tėvo pergyvenamus jausmus, pamačiusio jo sūnų norint tapti profesijonaliu elgėta. Ligi šiam laikui Bernardonė buvo ypatingai nuolaidus. Jis užmerkdavo akis, venokiu nuolaidumu leido aikvoti savo turtą siuvėjams, žongleriams, elgėtoms, raupuotiems, žiūrint to kas buvo reikalinga ir kas patikdavo jo sūnui.

Vieną vakarą Pranas nebgrįžo namo. Jis išėjo Folinjon parduoti gelumbę ir negrįžo. Surūpinti tėvai metėsi

ieškoti ir, pagaliau, kelioms dienoms praėjus, rado jį pas šv. Domijono bažnyčios kunigą, netoliese Asižės. Tėvas su draugais atėjo parsivest jį, bet Pranas išgirdęs, juos ateinant ir bijodamas savo širdies išdavimą, pabėgo į kalną ir pasislėpęs urve su ašaromis meldė Dievą suteikti jam pajėgos eiti Jo takais.

Praėjo mėnuo. Bernardonė, savo krautuvėje besėdamas, išgirdo Asižės gatvėse trukšmą. Išgirdęs savo vardą, greitai išėjo gatvėn ir iš jo krūtinės įsiveržė skausmo balsas; minia mėtė purvais ir akmenėmis į beprotį. Ir tasai beprotis raudonomis akimis, išvargintu veidu, sudriskusiuose rūbuose, buvo jo sūnus, jo pasididžiavimas, jo Pranas. „Dvasios nugirdytas“ jis atėjo pranešti Kristaus laimėjimą kovoje su žemės ryšiais.

Jis puolė prie sūnaus, įtempė jį į savo namus ir, surišęs ir uždaręs, mušė ir keikė, bet tegirdėjo tik įtikrinimą, kad sūnus pasiliksiąs ištikimas Kristui. Jojo motina slaptomis paliuosavo kalinį ir dovanojo jam laisvę P. Bernardonė šiurkščiai pasielgęs su žmona, atėjo paskui sūnų į šv. Domijono bažnyčią ir pamatė, kad viskas buvo veltui. Jis turėjo reikalą ne su bepročiu, bet su šventu užsispyrėliu. Nusiminęs jis padavė skundą vyskupui, kaltindamas sūnų prisisavinime išrinktų Folinjoj piningų.

Teisė juos Asižės vyskupas. Toji scena nekartą buvo nutapyta. Vyskupas tėviškai pasiūlė jaunam Pranui gražinti tėvui tai, kas jo buvo. Atsakymo nereikėjo ilgai laukti. Akimirksny Pranas išsivilko nuogas, sudėjo krūvon prieš vyskupą drabužius ir pinigus.

— Klausykite visi ir supraskite, — tarė jis. — Ligi šiam laikui Petrą Bernardonę vadinau savo tėvu. Aš atiduodu jam savo piningus ir visus rūbus, kuriuos aš iš jo gavau, ir dabar sakau: „Mūsų Tėvas danguose“.

Netikėtas ir keistas elgėsys giliai sujudino klausytojus. Žmonės verkė. Vyskupas apkabino jauną entuzijastą ir apdengė jį savo kapa. Senasai Bernardonė suprato, kad neteko sūnaus ir gailėsys kovojo jame su rūstumu. Jis baigė savo kovą, paėmęs piningus ir rūbus ir nuėjęs šalin. Minia nustebo ir pasipiktino, pamačiusi, kad jis viską nešasi ir palydėjo jį keiksmais bei juoku.

Kelioms valandoms praėjus, vagys, pasislėpę miške netoli Asižės, išgirdo jauną ir griežtą balsą, garsiai dainuojant kokia tai nesuprantama kalba. Jie priėjo ir pamatė pusnuogį žmogų, kurs klausiamas atsakė:

— Aš didžiojo karaliaus pasiuntinis.

Vagys, nustumę beprotį į pilną sniego griovį, pasišalino. Išlipęs iš griovio žmogus vėla ir dar garsiau uždainavo savo džiaugsmingą imną.

Tasai laimingasai driskius buvo turtuolio Bernardonės sūnus. Įsivilkęs į vyskupo duotus skarmalus, jis provansų kalboj garbino savo įstojimą Dievo tarnybon ir pasiliuosavimą iš žemiškų ryšių. Toli kalnuose buvo girdimi jo imnai.

Prano Bernardonės daugiau nebuvo — atsirado šventasai Pranas. Tai buvo pavasarį 1207 metais. Jau gėlės pasirodė pakalnėmis ir šlaitais.

III.

Išpradžių Asižėj manyta, kad vienu dykaduoniu pasidarė daugiau. Pranas pabuvojęs vienuolyne virėju ir tarnautoju ligoninėja prie raupuotų, sugrįžo Asižėn juokingai apsivilkęs keliauninko rūbais. Dabar jis prašinėjo išmaldos; susitikdamas tėvą, išklausydavo jo keiksmus, pajuoką ir pasipiktinimą iš brolio liaudies. Kartais jis stovėdavo miesto aikštėse ir dainuodavo žingeidžių minios apsuptas. Jis prašydavo akmenų ar ko kito šv. Domijono bažnyčiai taisyti; gavęs juos, nusinešdado ant pečių. Neretai jis imdavo skelbti Dievo žodį, ir tada rodėsi dar keistesnis. Jis neatsižvelgdavo į vietą ir juo labiau į pamokslų planą bei savo gestus.

Naujasai apaštalas nelabai rūpinosi sakyti pamokslus lotynų kalboj, kaip tai buvo daroma oficijalių pamokslininkų sulig tų laikų papročių. Jis kalbėjo gimtoj kalboj ir niekados dar žodžiai taip karštai ir laisvai neskambėjo. Nei mokytų perijodų, nei suskirstymų, veik be nuosaikumo vieni improvizuoti sakyniai, bet toki malonūs, kad klausytojų akys plūdo ašaromis, toki karšti, kad širdys krūtinėje plakė. Mintis dėstė betvarkėj, taip kaip jos gimdavo didžioj atviroj širdy. Buvo daugiau gestų, negu žodžių. Jis skelbė visa savo figura nuolatos judančia, pertraukdamas protavimus „karštais gestais ir galvos linktėlėjimais, ašaromis, juoku, mimišku minčių išreiškimu, kada žodžių pritrūkdavo. Paslankus ir ryškus veidas mainėsi nuo kiekvieno vidujinio judesio „Jis visados rodėsi kitokiu", sako vienas jį mačiusių.

Tasai nepaprastas reginys dėjosi praeinančių gatvę akyse, ant didelio kelio, visose vietose, kur tik rasdavosi norinčių paklausyti mažo, neturtingo vienuolio blizgančiomis akimis.

Traukė pečiais, jo giminių gailėjosi, bet vis tik ėjo klausytūs. Į liaudies protą nematomai siurbėsi mintis, kad šaly įvyko kas tai nauja. Kiekviena minutė galėjo ištikti karas. Karalis vis dar tebevaldė Umbriją, ji vis dar tebebuvo vasalė. Bažnyčia dar tebebuvo feodalinė. Vienok liaudis jautėsi žymiai laisvesnė. Laisvės dvasia platinosi šalyje; visiems pasidarė aišku, kur josios šaltinis.

Iš visų šalių pakraščių plaukė pas tą, kurs valdė taip gaivinantį ir raminantį žodį. Driskius turėjo minias klausytojų. Tomaso Celiano, šimtą kartą buvęs klausyti šv. Prano improvizacijų, savo ryškia kalba pasakoja jųjų stebuklingą įtaką klausytojams.

Bėga vyrai, bėga moters, eina dvariškiai, skuba tikintieji pamatyti ir išgirsti Dievo šventąjį, visų laikomą kitų ir tolimų amžių žmogum. Ir iš tikrųjų, nuo to laiko, kada pasirodė šv. Pranas ir prakalbėjo, dangus, rodėsi, siuntė žemėn naują šviesą... „Jis spindėjo kaip žvaigždė, mirganti nakties tamsoje, ir kaip rytas nugalėjęs nakties monus".

Jis ištikrųjų buvo „žmogus tolimų amžių". Mums nežinomos yra jo kalbos, bet mes žinome idėjas, padėtas jo pranašavimų pamatan, ir be abejo, krikčionys negirdėjo nieko panašaus nuo apaštalų laikų. Verčiant į dabartinę kalbą, jo pamokymų prasmė buvo maž daug šitoki:

„Glūdįs krikščioniškam pasauly skausmas paeina iš dviejų sunkių klaidų — atsižvelgiant į gyvenimą ir dangų. Klaida gyvenimo atžvilgiu randasi tame, kad žmogus patapo vergu savo apgaulingų gėrybių: turto, garbės ir įvairiausių nesusilaikymų, pamiršęs siekti vieno neikainojamo lengvai pasiekiamo turto — laisvės. Nuo pačių šv. Prano klausytojų prigulėjo tą pačią valandą ir visam laikui atmesti rūpesnius, kuriais lyg kad pančiais surišo juos gyvenimas, ir patapti taip pat laisvais ir linksmais, kaip ir skraidanti paukštytė. Vaistas randasi netoli, užtenka ištiesti ranką, kad jie būtų pasiekti: tasai vaistas tai sugyvenimas su „Neturtu". Kaip viskas greit pasikeis! Kaip saldus bus atpalaidavimas širdžių, baimės griaužimų ir valdymo norų. Žmogus nieko nevaldąs ir turįs gerą valią taikiai džiaugiasi tuo, ko nieks negali atimti: šventu gyvenimo džiaugsmu, laukų gražumu, gėlių maloniu kvapsniu, ateinančia Dievo karalija. Nieko neaukaudamas, jis gauna neįkainojamų patogumų. Neturto pamylėjimas tai didis Evangelijos palikimas, bet žmonės pamanė, kad jie geriau už patį Kristų žiną savo reikalus ir vargus ir čia gimė antra klaida — prieš dangų.

Jis nepaliaudamas mokino, kad visų blogumų priežastis yra patys krikščionys, iškraipę Evangelijos mokslą ir pamainę jį kitu, labiau pritaikintu žmogaus žemiško proto reikalavimams.

„Visa žmogaus išmintis ne daugiau, kaip beprotybė“ — sakė jis ir buvo teisingas. Kada neturtėlių Tėvas, pilnas dieviško gailestingumo žmonijos kančioms, buvo užmiršimui pasmerktas ir ilsėjosi ištisus vienuoliką amžių, kartu su Juo pasikėlė į padanges ir ilsėjosi prie jo kojų gailesirdingumas ir meilė. Veltui ugningas Asižės skelbėjas stengėsi išbudinti juos. Su ašaromis ir šauksmu jis kreipėsi į juos, puikiai žinodamas, kad tik tas atbudimas ir buvo reikalingas besirangančiam skausmuose pasauliui. Te įsitikrina visi, kad Evangelijos beprotybė yra tikroji išmintis“!

Pirmieji šv. Praną suprato du Asižės piliečiai: turtingas ir žinomas žmogus Bernardo di Kvintavelli ir kanauninkas Pjero. Kada Bernardo pareiškė norįs išdalyti savo turtą neturtėliams ir gyvent su šv. Pranu, — tasai sumišo, jis nežinojo tikrai ką Kristus pasakė tuo klausimu. Jis pasišaukė Bernardą ir Pjerą vienon Asižės bažnyčių ir visi trys nutarė paieškoti Evangelijoj nurodymų. Ten jie taip išskaitė: „Dar vieno tau betrūksta: eik, visą ką turi parduok ir išdalink neturtėliams, ir turėsi užmokesnį danguose, ir ateik, ir sek Mane“. Kas begali būti aiškiau?

Jiedu tuojau nuėjo parduoti savo turtą ir didžiojoj Asižės aikštėj galima buvo matyti sceną iš apaštalų laikų. Turtingasai Bernardo di Kvintavelli laikė savo drabužio skverne piningus ir pilnomis rieškučiomis dalijo juos aplinkui. Priešais jį stovėjo jaunasai Bernardonė taip, lyg laikė visa tai visai paprastu dalyku.

Savaitei praėjus prisidėjo trečias. Paskui ketvirtas, pinktas ir taip toliau, ligi nesusidarė dvylika.

Nei mokytojas, nei mokiniai nemanė įkurti vienuolių ordeną. Reikia labai mažai pažinti šv. Praną, kad manyti jį turėjus gerai apgalvotą planą. 1209 m. laike pirmųjų atsivertimų, šv. Pranas tiktai galvojo apie gyvenimą sulig savo įsitikrinimų. Pradėjo galvoti ir jo draugai. Nieks ir nesvajojo, kad jie netoli įkurimo pranciškonų vienuolių ordeno. Reiškia galingiausias iš buvusių kada nors vienuolių ordenų buvo įkurtas, taip sakant, visai netikėtai.

Mažoji draugija apsigyveno namely viename slėny, netoli užmiršios koplyčios Santa Maria di Porcioncule. Draugijos nariai nešiojo pilką ilgą rūbą, susijuosdavo virvę, sulig pavyzdžio savo mokytojo, laikiusio dideliausia įštaiga

šautuvus ir odos diržų. Jie daug meldėsi, dirbo ir ėjo prašyti išmaldos su šv. Pranu priešaky, kursai rodė pavyzdį, nes priseidavo susidurti su vidujiniais ir išoriniais pavojais. Mintis apie tai, kad gero žmogaus garbė nepriklauso nuo įvairių gyvenimo aplinkybių nelaimių, visados įsigyjama betrūsiant. O prispaudimo laikais, kada silpnam grasė stiprusis, toji mintis buvo tikroji palaima, ir dėliai to šv. Pranas taip griežtai josios laikėsi.

— Sūnus Dievo, — sakė jis draugams, — neabejotinai vertesnis už mus, bet ir jis pasiėmė neturtėlio išvaizda mūsų dėliai. Mes gi turime priimti neturtėlių išvaizdą ir iš meilės į Jį; tat neturime rausti, eidami prašyti išmaldos.

Tūli vis delto dideliu vargu tiesdavo ranką, juoba, kad žmonės išmėtinėjo jiems, o vienuolių giminaičiai skundė juos dėliai jų vardo pažeminimo, be to pats koplyčios globėjas, vyskupas, neslėpė, kad elgėtavimas jam rodėsi perdėjimu. Jis tai pasakė ir šv. Pranui ir išgirdo atsakymą, kuriuo aiškiai Pranas išreiškė savo darbo socijalės reikšmės supratimą.

— Pone, jeigu mes turėsime ką nors, tam apgynti mums reikalingas bus ginklas. Iš to ir gimsta visoki ginčai ir nesupratimai, čia randa tūkstančius pasipriešinimų Viešpaties meilė, užtat ir nenorime turėti laikinųjų šio pasaulio gėrybių.

Tokiu būdu elgėtavimas tapo įstatymu, ir draugijos nariai nepriimdavo piniginės aukos ir Porcionkulos koplyčioj negalima buvo rasti nei vieno piningo.

Antru draugijos įstatymu buvo darbas. Nei valandėlės be jo. Viens verda, kitas dirba sodne, trečias eina vandens ar malkų. Turį ypatingus gabumus dirbo ką mokėjo, ir iškeisdavo savo darbo vaisius į reikalingus brolijai daiktus. Visiems buvo aišku, kad brolijos nariai elgėtavo ne iš tingio.

Šv. Praną liečiąs Dantės „Rojus“ reiškia šią liaudies pažiūrą. Elgėtavimas, savo pirmojo Vyro našlė, — jai kaip ir Mirčiai nieks savarankiai neatidarys durių — buvo našlystėj vienuolika amžių, ji buvo neapkenčiama, užmiršta nieks neištiesė jai rankos, ligi neatsirado vyras, paėmęs jos ranką akyvaizdoj Tėvo ir jo dvasinių tarnų ir pamilėjo ją kas dieną labiau ir labiau“.

(B. d.).

Kas yra prašęs pastarosios konferencijos fotografijos, lai atsiunčia savo adresą.

Fotografijos padirbtos, bet pametus adresus, administracija nežino kam siųsti.

SKELBIMAS.

Ateities administracijoje galima gauti moksleivių

„DRAUGAS“

(užrašomoji kišenės knygutė).

Geru viršeliu — 10 auks., prastesniu — 8 auks. Kuopų nariams. Ne nariams dviem auks. brangiau. Užsakymai buvo ligi šiol neišpildyti, nes pavėlinta atsiųsti „Draugas“ iš Vokietijos.

Šitas numeris moksleiviams kuopose — 6 auks. kitiems—8 auks.

„Varpo“ B-ės spaustuvė. Kaunas, Laisvės Aleja Nr. 60.